

Valsts probācijas dienests

PUBLISKAIS PĀRSKATS 2014

SATURS

PRIEKŠVārds	3
PAMATINFORMĀCIJA	4
FINANŠU RESURSI	7
FINANŠU RESURSI	7
DIENESTA DARBĪBAS REZULTĀTI	9
KRIMINĀLSODA – PIESPIEDU DARBS – IZPILDES ORGANIZĒŠANA	10
AUDZINOŠA RAKSTURA PIESPIEDU LĪDZEKĻA – SABIEDRISKAIS DARBS – IZPILDES ORGANIZĒŠANA	13
IZLĪGUMU ORGANIZĒŠANA UN VADĪŠANA	14
IZVĒRTĒŠANAS ZIŅOJUMU SASTĀDĪŠANA	17
UZRAUDZĪBA	19
PROBĀCIJAS PROGRAMMAS	22
DIENESTA KONSULTATĪVĀS PADOMES	24
DIENESTA VEIKTIE UN PASŪTĪTIE PĒTĪJUMI	24
DIENESTA ĪSTENOTIE PROJEKTI	26
PĀRSKATS PAR DIENESTA VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANAI	28
DIENESTA PERSONĀLS	29
DIENESTA KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	31
2015.GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI	33

Priekšvārds

Valsts probācijas dienesta (turpmāk – Dienests) speciālisti ik dienu strādā, lai panāktu probācijas klientu noziedzīgu nodarījumu recidīva mazināšanu, kā arī lai kriminālsoda mērķi tiktu sasniegti un sabiedrība justos drošāk. Pērn apritēja 11 gadi kopš Dienests uzsāka savu darbu. Šajos gados tas ir mērķtiecīgi attīstīts un modernizēts atbilstoši pasaules augstākajiem standartiem. Šajos 11 gados Dienests ir pārņēmis un efektīvizējis vairāku kriminālsodu izpildi, kļuvis par uzticamu partneri citām Latvijas tiesībsargājošajām iestādēm un citu valstu probācijas dienestiem. Šodien Dienests ir sodu izpildes institūcija Latvijā, kas izpilda aptuveni 70% no Latvijā piemērotajiem kriminālsodiem, kā arī ar starpnieka palīdzību īsteno izlīgumu kriminālprocesā starp cietušo un likumpārkāpēju.

2014.gadā Dienests strādāja ar 17 557 probācijas klientiem un to vidū recidīvs sasniedza vien 1,5% periodā, kad probācijas klients atrodas Dienesta uzraudzībā. 2014.gadā Dienests turpināja darbu pie uzraudzības funkcijas īstenošanas un tās kvalitātes celšanas, darba praksē nostiprinot Riska-Vajadzību-Adekvātas reakcijas modeļa principu politiku. Dienests attīstīja jaunas darba metodes recidīva mazināšanā. Īstenojot Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansēto projektu „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)”, jau 2015.gada jūlijā paredzēts uzsākt probācijas klientu elektronisko uzraudzību. Papildus pienākumiem, kurus sabiedrības drošības labā veicam ik dienu, 2015.gadā turpināsim darbu pie savu pienākumu un sabiedrībā izciešamo sodu efektivitātes uzlabošanas. Ņemot vērā probācijas darbinieku profesionalitāti, pieredzi un entuziasmu, esmu pārliecināts, ka arī turpmākos izaicinājumus spēsim pārvērst panākumos, kas sekmēs sabiedrības drošības uzlabošanu.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Mihails Papsujevičs', written on a light-colored background.

Valsts probācijas dienesta vadītājs
Mihails Papsujevičs

Pamatinformācija

Valsts probācijas dienesta juridiskais statuss un darbības mērķis

Valsts probācijas dienests (turpmāk – Dienests) ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku tam noteikto funkciju ietvaros.

Dienesta juridiskais statuss, funkcijas, uzdevumi, kompetence un tiesības ir noteiktas Valsts probācijas dienesta likumā un Ministru kabineta 2005.gada 27.decembra noteikumos Nr.1010 „Valsts probācijas dienesta nolikums”.

Dienesta darbības mērķis ir veicināt sabiedrības drošību, nodrošinot kvalitatīvu Dienesta funkciju īstenošanu.

Dienesta funkcijas

Saskaņā ar Valsts probācijas dienesta likuma 6.pantu Dienests īsteno šādas funkcijas:

- 1) sniedz izvērtēšanas ziņojumu par probācijas klientu;
- 2) nodrošina probācijas programmu izstrādi un licencētu programmu īstenošanu;
- 3) organizē kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildi;
- 4) organizē audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – sabiedriskais darbs – izpildi;
- 5) pārbaudes laikā uzrauga personas, pret kurām izbeigts kriminālprocess, tās nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības;
- 6) pārbaudes laikā uzrauga personas, kuras ir nosacīti notiesātas vai nosacīti pirms termiņa atbrīvotas no brīvības atņemšanas iestādēm;
- 7) organizē un vada izlīgumu kriminālprocesā;
- 8) nodrošina papildsoda – probācijas uzraudzība – izpildi.

Lai sekmētu darbības mērķa sasniegšanu, Dienests:

- veicina zinātnisko pētniecību probācijas jomā un nodrošina pētījumu rezultātu efektīvu izmantošanu;
- atbilstoši kompetencei izstrādā un izplata informatīvos un metodiskos materiālus;
- sniedz mācību metodisko palīdzību un informāciju tiesībaizsardzības iestāžu amatpersonām;
- piedalās probācijas speciālistu tālākizglītības mācību programmu izstrādē un īstenošanā;
- atbilstoši kompetencei sniedz priekšlikumus normatīvo aktu izstrādē;
- sagatavo valsts investīciju un starptautisku programmu projektu pieteikumus, kā arī sekmē investīciju programmu īstenošanu;
- piedalās vienotas valsts politikas īstenošanā sociālās atstumtības mazināšanas jomā.

Pārskata gadā Dienesta īstenotās budžeta programmas (apakšprogrammas)

- Pamatbudžeta apakšprogramma 04.03.00. „Probācijas īstenošana”;
- Pamatbudžeta programma 48.00.00. „Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana”;
- Pamatbudžeta apakšprogramma 70.02.00. „Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansējumu (2007-2013)”
- Pamatbudžeta apakšprogramma 70.06.00. „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2007. – 2013.)”;
- Pamatbudžeta apakšprogramma 71.06.00. „Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti”.

Dienesta struktūra

Dienesta struktūru, darba organizāciju, ierēdņu un darbinieku kompetenci nosaka Dienesta reglaments.

Dienesta sastāvā ietilpst Dienesta centrālais aparāts, 28 teritoriālās struktūrvienības un 9 filiāles. Dienesta teritoriālo struktūrvienību un to filiāļu izvietojums nodrošina funkciju īstenošanu pēc iespējas tuvāk probācijas klienta dzīvesvietai. Dienesta darbu vada iestādes vadītājs.

VALSTS PROBĀCIJAS DIENESTA VADĪTĀJS

28 TERITORIĀLĀS STRUKTŪRVIENĪBAS

9 TERITORIĀLO STRUKTŪRVIENĪBU FILIĀLES

1. attēls. Dienesta struktūra

Dienesta uzdevumi 2014.gadā

- Turpināt pilnveidot Dienesta funkciju tiesisko regulējumu un nodrošināt funkciju izpildes kvalitāti atbilstoši tiesību aktu prasībām un kvalitātes vadības sistēmā noteiktajiem mērķiem un rādītājiem.
- Dienesta funkciju īstenošanu virzīt uz Krimināllikumā noteiktajiem kriminālsoda mērķiem.
- Paaugstināt Dienesta administratīvo kapacitāti un ierēdņu profesionālās darbības kvalitāti, tai skaitā ieviešot darbinieku profesionālās noturības plānā noteiktos pasākumus.
- Veicināt sabiedrības (brīvprātīgo probācijas darbinieku, sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzēju, u.c.) iesaistīšanu Dienesta funkciju īstenošanā.
- Pilnveidot uzraudzības funkcijas īstenošanas kvalitāti, darba praksē nostiprinot Riska-Vajadzību-Adekvātas reakcijas modeļa principu politiku.
- Attīstīt jaunas darba metodes recidīva mazināšanā, tai skaitā īstenot Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansēto projektu „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)”.

Finanšu resursi

Pārskata gadā Dienesta īstenotās budžeta programmas (apakšprogrammas)

- Pamatbudžeta apakšprogramma 04.03.00. „Probācijas īstenošana”;
- pamatbudžeta programma 48.00.00. „Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana”;
- pamatbudžeta apakšprogramma 70.02.00. „Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansējumu (2007-2013)”;
- pamatbudžeta apakšprogramma 70.06.00. „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2007. – 2013.)”;
- pamatbudžeta apakšprogramma 71.06.00. „Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti”.

Finanšu resursi

Pamatbudžeta apakšprogramma 04.03.00. „Probācijas īstenošana”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde), LVL	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā, EUR	faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3878614	5663265	5881484
1.1.	dotācijas	3878614	5663265	5881484
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	3878614	5663265	5881484
2.1.	uzturēšanas izdevumi	3681379	5647626	5644689
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	2165	3081	3030
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	3679214	5644545	5641659
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	197235	15639	236795

1.tabula. Pamatbudžeta apakšprogramma 04.03.00.

Pārskata gadā Pamatbudžeta apakšprogrammas 04.03.00. „Probācijas īstenošana” līdzekļi izlietoti Dienesta darbības nodrošināšanai, iemaksām starptautiskajā nevalstiskajā organizācijā „Eiropas probācijas konference” (CEP).

Pamatbudžeta programma 48.00.00. „Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde), LVL	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā, EUR	faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5625	-	19897
1.1.	dotācijas	-	-	-
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	valsts budžeta transferti	5625	-	19897
2.	Izdevumi (kopā)	5625	-	19897
2.1.	uzturēšanas izdevumi	5625	-	19897
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	5625	-	-
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	-	-	19897
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

2.tabula. Pamatbudžeta programma 48.00.00.

Pārskata gadā pamatbudžeta programmas 48.00.00. „Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana” līdzekļi izlietoti projekta „Atbalsts Moldovas probācijas sistēmas stiprināšanai” īstenošanai.

Pamatbudžeta apakšprogramma 70.02.00. „Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansējumu (2007-2013)”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde), LVL	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā, EUR	faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	-	22837	16774
1.1.	valsts pamatbudžeta savstarpējie transferti	-	-	-
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	22837	16774
1.4.	dotācijas	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	-	22837	28282
2.1.	uzturēšanas izdevumi	-	22837	28282
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	-	-	11508
2.1.2.	starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.3.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	22837	16774
2.1.4.	pārējie uzturēšanas izdevumi	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

3.tabula. Pamatbudžeta apakšprogramma 70.02.00.

Pārskata gadā pamatbudžeta apakšprogrammas 70.02.00. „Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansējumu (2007-2013)” līdzekļi tika izlietoti projekta „Eiropas probācijas darbinieku ilgtspējīgas profesionālas darbības nodrošināšanas iespējas” atlikuma atmaksām budžetā.

Pamatbudžeta apakšprogramma 70.06.00. „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2007. – 2013.)”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde), LVL	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā, EUR	faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	89976	44140	28841
1.1.	valsts pamatbudžeta savstarpējie transferti	-	-	-
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	63029	33052	23799
1.4.	dotācijas	26947	11088	5042
2.	Izdevumi (kopā)	77332	44140	28875
2.1.	uzturēšanas izdevumi	77332	44140	28875
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	-	-	-
2.1.2.	starptautiskā sadarbība	-	-	-
2.1.3.	citi pārskaitījumi ārvalstīm	-	-	17913
2.1.4.	pārējie uzturēšanas izdevumi	77332	-	10962
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	-	-

3.tabula. Pamatbudžeta apakšprogramma 70.06.00.

Pārskata gadā pamatbudžeta apakšprogrammas 70.06.00. „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2007. – 2013.)” līdzekļi tika izlietoti projekta „Eiropas probācijas darbinieku ilgtspējīgas profesionālas darbības nodrošināšanas iespējas” (SPORE), projekta Nr. JUST/2010/JPEN/AG1574, projekta „Criminal Justice Social Work” (Sociālais darbs kriminālās justīcijas jomā), projekta Nr.517848-LLP-1-2011-1-NL-ERASMUS-ECDEM un projekta „Apļi Eiropai” („CIRCLES4EU”), projekta Nr. JUST/2011/DAP/AG/3012 īstenošanai.

Pamatbudžeta apakšprogramma 71.06.00. „Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti”

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde), LVL	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā, EUR	faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	185822	1216850	274956
1.1.	dotācijas	185822	1216850	274956
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-		
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-		
2.	Izdevumi (kopā)	185822	1216850	274956
2.1.	uzturēšanas izdevumi	100291	1043850	266384
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	-	-	-
2.1.2.	citi pārskaitījumi ārvalstīm	-	-	5344
2.1.3.	pārējie uzturēšanas izdevumi	100291	1043850	261040
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	85531	173000	8572

4.tabula. Pamatbudžeta apakšprogramma 71.06.00.

Pārskata gadā pamatbudžeta apakšprogrammas 71.06.00. „Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti” līdzekļi tika plānoti projekta „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)”, projekta Nr. LV08/1 īstenošanai.

Dienesta darbības rezultāti

Pārskata gadā Dienests strādāja ar 17 557 probācijas klientiem. Viena probācijas klienta izmaksas dienā 2014.gadā bija 1,35 eiro.

Ministru kabinets 2009.gada 9.janvārī apstiprināja Kriminālsodu politikas koncepciju, ar ko tika turpinātas aizsāktās reformas kriminālsodu politikā. Kriminālsodu politikas koncepcija tika veidota ar mērķi sagatavot priekšlikumus izmaiņām kriminālsodu sistēmā, lai sekmētu efektīvāku tiesisko līdzekļu piemērošanu kriminālsodu politikas mērķu sasniegšanai. Kriminālsodu politikas koncepcijas īstenošanas ietvaros 2013.gada 1.aprīlī stājās spēkā apjomīgi grozījumi Krimināllikumā, kuru rezultātā tika veiktas būtiskas reformas kriminālsodu politikā. Lai kriminālsodu politika būtu sabalansēta un orientēta uz soda mērķu sasniegšanu, ar grozījumiem Krimināllikumā tika paredzēts nodrošināt tiesām un prokuroriem iespēju izvēlēties tādu krimināltiesisko līdzekli un tā mēru, kas ir maksimāli efektīvs katrā konkrētajā gadījumā, kā arī nodrošināt vienveidīgas kriminālsodu politikas īstenošanu valstī, nepieļaujot nepamatotu kriminālsodu pastiprināšanu vai mīkstināšanu. Ievērojot to, ka atsevišķi nodarījumi tika dekriminalizēti un par daudziem tika paredzēti alternatīvie sodi pie brīvības atņemšanas soda, kā arī to, ka brīvības atņemšanas termiņi kopumā tika samazināti, tika prognozēts, ka ar brīvības atņemšanu notiesāto personu skaits samazināsies, kā arī notiesātie ar brīvības atņemšanu izcietīs īsākus sodu termiņus, kas kopumā atslogos brīvības atņemšanas soda izpildi Latvijā.

Vērtējot probācijas klientu skaita dinamiku Dienesta funkcijās un ar tiesas nolēmumiem piemēroto kriminālsodu procentuālo sadalījumu, secināms, ka kriminālsodu politikas reformu ietvaros izvirzītie mērķi skaitliskā ziņā ir sasniegti. Tomēr, raugoties no krimināltiesisko līdzekļu piemērošanas efektivitātes viedokļa, tāda brīvības atņemšanai alternatīva soda kā piespiedu darbs īpatsvara straujais

pieaugums nav vērtējams tikai pozitīvi. Kriminālsods - piespiedu darbs nenoliedzami ir orientēts uz likumpārkāpēju iekļaušanu sabiedrībā, var veicināt izpratni par nodarītā kaitējuma sekām un motivēt laboties, tomēr, jāņem vērā, ka tā organizēšanas ietvaros netiek identificēti personas kriminogēno uzvedību veicinošie faktori (iemesli, kuru dēļ probācijas klients izdarīja noziedzīgo nodarījumu) un netiek strādāts pie šo faktoru novēršanas. Izmaiņas Krimināllikumā paredz plašākas iespējas kombinēt sodus (piemēram, nosacīta notiesāšana un piespiedu darbs kā papildsods, piespiedu darbs kā pamatsods un probācijas uzraudzība kā papildsods u.c.), taču šo izmaiņu iedzīvināšanai praksē ir nepieciešams ilgāks laika periods. Paredzams, ka tuvākajos gados palielinoties sodu kombināciju praksei, vienlaikus ar piespiedu darba izpildes organizēšanu, Dienests arvien biežāk varēs strādāt arī ar kriminogēno uzvedību veicinošo faktoru novēršanu, tādējādi efektīvāk sasniedzot soda piemērošanas mērķi.

	2010	2011	2012	2013	2014
Brīvības atņemšana	32,2	33	35	31	29
Nosacīta notiesāšana	36,7	35,8	33	25	21
Naudas sods	2,3	2,2	2	2,5	2,4
Piespiedu darbs	28,4	28,5	29	41	44
Atbrīvoti no soda	0,4	0,4	0,94	0,99	1

5.tabula. Ar tiesas nolēmumu piemēroto kriminālsodu procentuālais sadalījums.¹

Kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildes organizēšana

Dienests kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildi organizē no 2005.gada. Piespiedu darbs ir viens no sabiedrībā izciešamajiem kriminālsodiem, kuru persona izcieš no mācībām vai pamatdarba brīvajā laikā savas dzīvesvietas apvidū, bez atlīdzības veicot sabiedriski derīgu darbu.

Kopumā 2014.gadā Dienests piespiedu darba izpildi organizēja 7188 personām, kas ir par 13% vairāk kā 2013.gadā (6304 personas) (probācijas klientu skaits, kuriem piespiedu darba izpildes organizēšana uzsākta 2014.gadā, un probācijas klientu skaits, kuriem piespiedu darba izpildes organizēšana tika turpināta no 2013.gada). Probācijas klientu skaita pieaugums piespiedu darba jomā saistāms ar 2012.gada 13.decembra likumu „Grozījumi Krimināllikumā”, kas stājās spēkā 2013.gada 1.aprīlī. Ar minētajiem grozījumiem Krimināllikumā vairāk kā 150 Krimināllikuma Sevišķās daļas panti un to daļas papildinātas ar sankciju - piespiedu darbs, kā arī paplašinātas iespējas piemērot piespiedu darbu kombinācijā ar citu sodu. Probācijas klientu skaits piespiedu darba jomā Dienestā nepilnu divu gadu laikā no likuma „Grozījumi Krimināllikumā” spēkā stāšanās ir pieaudzis par 49%.

Saskaņā ar Tiesu informatīvajā sistēmā esošo informāciju 2014.gadā tika notiesātas 9207 personas, no kurām piespiedu darbs ir piemērots 44 % gadījumu, kas ir par 3% vairāk kā 2013.gadā.²

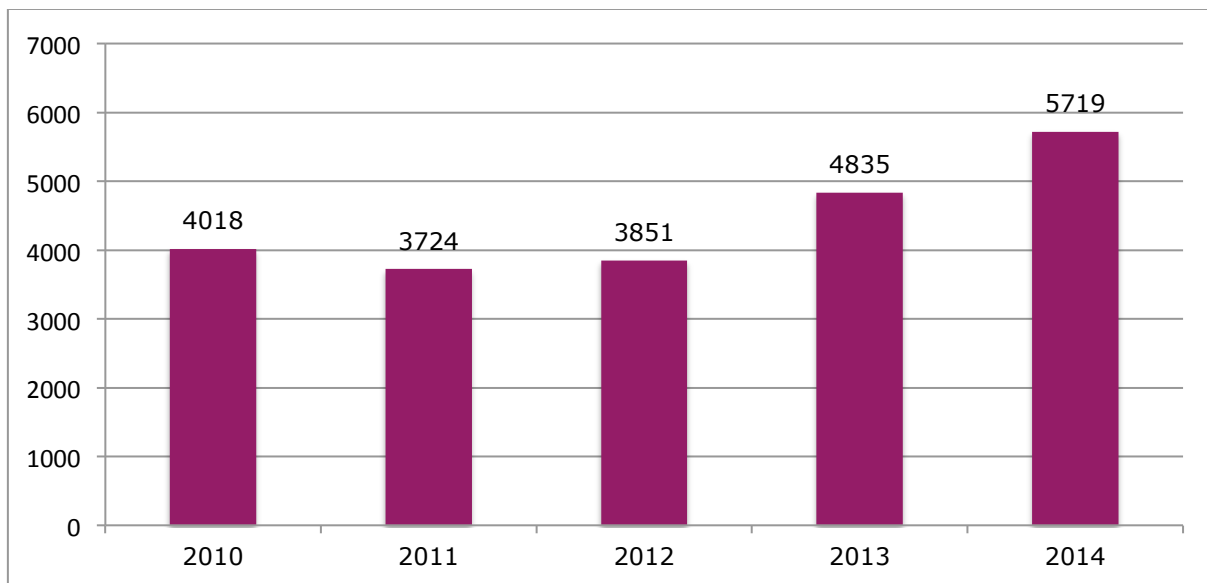
Piespiedu darba izpildes laikā probācijas klienti 2014.gadā nostrādāja 510185 stundas, kas ir par 29% (147672 stundas) vairāk kā 2013.gadā. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 27.augusta noteikumiem Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi”, minimālā stundas likme 2014.gadā bija 1,933 euro, bet pusaudžiem – 2,209 euro. Ņemot vērā iepriekš minēto, pārskata gadā probācijas klientu darbs darba devējiem ļāva ietaupīt vismaz 991231 eiro. Kopumā probācijas klientu darbs ļāvis ietaupīt vairāk kā 4,5 miljonus eiro kopš 2005.gada, kad Dienests uzsāka minētā soda izpildi.

2014.gadā ar tiesas nolēmumu piespiedu darbs ir piemērots 74% gadījumu, ar prokurora priekšrakstu par sodu piespiedu darbs ir piemērots 26% gadījumu. Salīdzinot ar 2013.gadu, izpildei saņemto tiesas nolēmumu skaits palielinājies par 26%, savukārt izpildei saņemto prokuroru priekšrakstu par sodu

¹ TIS statistika (uz 2015.gada 24.februāri)

² TIS statistika (uz 2015.gada 24.februāri).

skaits palielinājās par 1%. Saskaņā ar Latvijas Republikas prokuratūras sniegto informāciju 2014.gadā pirmstiesas kriminālprocess ar prokurora priekšrakstu par sodu pabeigts par 0,2% mazāk nekā 2013.gadā. No visiem kriminālprocesiem, kas izbeigti uz Kriminālprocesa likuma 421.panta pamata, 94% izbeigti, piemērojot piespiedu darbu.

2. attēls. Probācijas klientu skaita dinamika piespiedu darba jomā

No visiem probācijas klientiem, kuriem Dienests 2014.gadā uzsāka organizēt kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildi, šis sods ir piemērots:

- 33% par zādzību, krāpšanu un piesavināšanos nelielā apmērā (Krimināllikuma 180.pants);
- 19% par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē (Krimināllikuma 262.pants);
- 17% par svešas kustamas mantas slepenu vai atklātu nolaupīšanu (Krimināllikuma 175.pants);
- 5% par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu un realizēšanu nelielā apmērā un narkotisko un psihotropo vielu lietošanu bez ārsta nozīmējuma (Krimināllikuma 253.² pants);
- 5% par svešas mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu (Krimināllikuma 185.pants);
- 5% par nelikumīgu alkoholisko dzērienu realizāciju (Krimināllikuma 221.¹ pants);
- 16 % par citiem Krimināllikuma pantiem.

No 5719 probācijas klientiem, kuriem 2014.gadā ir uzsākta piespiedu darba izpildes organizēšana, 273 (4,8%) probācijas klienti bija nepilngadīgi, kas ir par 0,6% mazāk kā 2013.gadā. Savukārt 2640 (46%) probācijas klienti probācijas klienta statusā nokļuvuši pirmo reizi.

Salīdzinot ar 2013.gadu, 2014.gadā piespiedu darba piemērošana par noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar Krimināllikuma 180.pantu pieaugusi par 9%, saskaņā ar Krimināllikuma 262.pantu par 4%, saskaņā ar Krimināllikuma 175.pantu par 7%, saskaņā ar Krimināllikuma 221.¹pantu par 3% un saskaņā ar Krimināllikuma 253.pantu par 1%.

2014.gadā tiesa piespiedu darbu kā papildsodu ir piemērojusi 4 pilngadīgām personām, kas ir par 2 personām mazāk nekā 2013.gadā. Pārskata gadā sodu kombinācijās piespiedu darbs kā pamatsods kopā ar nosacītu notiesāšanu piemērots 112 personām, piespiedu darbs kopā ar brīvības atņemšanu – 111 probācijas klientiem un piespiedu darbs kombinācijā ar probācijas uzraudzību piemērots 3 personām.

2014.gadā Dienests tiesām nosūtījis 657 iesniegumus par piespiedu darba aizstāšanu ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, kas ir 9% procenti no kopējā probācijas klientu skaita piespiedu darba jomā. No minēto iesniegumu skaita 160 iesniegumi par piespiedu darba aizstāšanu ar īslaicīgu brīvības atņemšanu tiesā līdz 2014.gada 31.decembrim nebija izskatīti, bet 25 iesniegumi par piespiedu darba

aizstāšanu ar īslaicīgu brīvības atņemšanu bija noraidīti, kas ir 5% no kopējā tiesā izskatīto iesniegumu skaita. 10 probācijas klienti 2014.gadā pārsūdzēja tiesas pieņemto lēmumu par piespiedu darba aizstāšanu ar īslaicīgu brīvības atņemšanu.

Nemot vērā, ka būtiska loma sabiedrībā izciešamo sodu izpildē ir sabiedrības iesaistei, Dienests jau vairākus gadus par savu mērķi ir izvirzījis uzdevumu – paplašināt darba devēju loku piespiedu darba jomā un piesaistīt kā darba devējus biedrības, nodibinājumus un reliģiskās organizācijas. 2014.gadā tika noslēgti 152 jauni līgumi ar valsts un pašvaldību iestādēm, biedrībām, nodibinājumiem un reliģiskajām organizācijām par probācijas klientu nodarbināšanu piespiedu darbā.

Izvērtējot probācijas klientu paveiktos darbus, secināms, ka veicamo darbu raksturs ar katru gadu kļūst arvien plašāks, un Dienesta darbinieki pievērš arvien lielāku uzmanību darba devēja izvēlei, un probācijas klientu nodarbināšanai atbilstoši viņu izglītībai un prasmēm.

3. attēls. Smilšu kastes atjaunošana Daugavpilī (pirms un pēc)

Atbilstoši izglītībai un prasmēm probācijas klienti ir veikuši telpu kapitālo remontu, izgatavojuši galdus, solus un grāmatu plauktus, veikuši metināšanas darbus, pēc pašvaldības norādījuma izzāģēti koki un sagatavota malka, atjaunoti bērnu rotaļu laukumi, vājredzīgi invalīdi apmācīti datorprasmēm, Rīgas cirka vajadzībām sagatavota atribūtika, Madonas mākslas skolā veikta mākslas darbu arhivēšana, Saldus pamatskolā, Saldus sākumskolā, Saldus 1.vidusskolā izremontētas mācību klases, Kuldīgas slimnīcā izremontētas darbinieku dušas telpas, katlumāja un palīgtelpa, veikts Sociālo dzīvokļu remonts Bikstu pagastā, īstenota Sabiles pilsētas centra labiekārtošana, Latvijas Mākslinieku savienībā iekārtots mākslinieku arhīvs, Cēsu pensionātā veikts dzīvojamo istabu remonts, veco ļaužu pensionātā «Urga» veikts aprūpētāja palīga darbs, kā rezultātā probācijas klients apsver iespēju nākotnes profesiju saistīt ar sociālās aprūpes sfēru, sniegts nozīmīgs ieguldījums Daugavpils teātra dekorāciju izgatavošanā un renovēts teātra foajē grīdas segums, probācijas kliente - grūtniece Ludzas pilsētas galvenajā bibliotēkā lasīja pasakas bērniem, probācijas klients ar īpašām vajadzībām un metinātāja kvalifikāciju, sametināja Saldus sākumskolai žogu, notiesātais ar atbilstošu izglītību un darba pieredzi sagatavoja atzinumu par Sv. Annas baznīcas būves stāvokli, restaurēta grīda biedrībā «Kūrava», kā arī skursteņi un jumta konstrukcijas zivjaudzētavā «Pelči», mūzikas pedagogs nodrošināja mūzikas nodarbības VSAC «Ezerkrasti» pensionāta iemītniekiem, IT speciālists Daugavas stadionam salaboja datorus, «Cerību centrā» pavāre gatavoja maltīti (cepa pīrāgus), kā arī nodibinājumā «Fonds Agape» veica pavāra un pavāra palīga pienākumus, šoferi Liepājas Neredzīgo biedrībā un pagasta pārvaldē veica pasažieru un kravas pārvadājumus u.c.

Vienā gadījumā darba devējs pēc piespiedu darba izpildes probācijas klientam piedāvājis arī pastāvīgu darbu un noslēdzis līgumu, savukārt citā gadījumā probācijas klients turpina darbu pie darba devēja kā brīvprātīgais.

Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – sabiedriskais darbs – izpildes organizēšana

Dienests audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – sabiedriskais darbs – izpildi uzsāka 2005.gadā līdz ar tā ieviešanu. Pēc sava satura šis audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis ir līdzīgs kriminālsodam – piespiedu darbs, jo arī šajā gadījumā bērns bez atlīdzības no mācībām un darba brīvajā laikā veic sabiedrībai derīgu darbu. Jāņem vērā, ka to var piemērot bērniem vecumā no 11 līdz 18 gadiem un uz šo kategoriju attiecas virkne prasību, kas saistītas ar nodarbināšanas ierobežojumiem darba drošības un aizsardzības jomā.

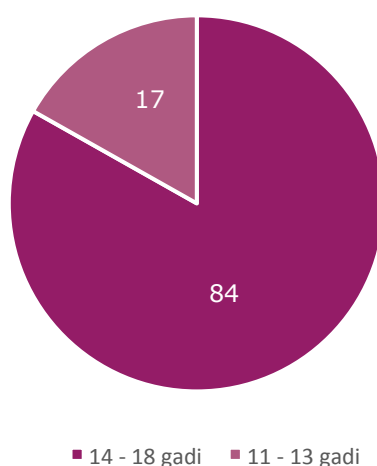
2014.gadā Dienesta teritoriālās struktūrvienības saņēma izpildei 101 lēmumu, ar kuriem probācijas klientam ir piemērots audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis - sabiedriskais darbs. Salīdzinot ar 2013.gadu, tie ir par 4 lēmumiem mazāk, kas būtiski neietekmē sabiedriskā darba izpildes nodrošināšanu.

	2010	2011	2012	2013	2014
Nolēmumi	163	109	97	105	101

6. tabula. Probācijas klientu skaita dinamika sabiedriskā darba jomā

17 probācijas klienti bija vecumā no 11 līdz 13 gadiem, 51 vecumā no 14 līdz 18 gadiem, 33 vecumā no 16 līdz 17 gadiem. Kopā, ieskaitot probācijas klientus, kuriem izpilde turpinās no 2013.gada, 2014.gadā sabiedriskā darba izpilde tika organizēta 136 probācijas klientiem. 6 probācijas klientiem audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis – sabiedriskais darbs – piemērots saskaņā ar Krimināllikuma 66.panta nosacījumiem.

Probācijas klientu skaitam sabiedriskā darba jomā ir tendence ar katru gadu samazināties. Vērtējot šo tendenci, jāņem vērā, ka kopumā samazinās bērnu skaits valstī. Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes veiktajam iedzīvotāju skaita pārrēķinam, 2013.gada sākumā valstī reģistrēto bērnu skaits (vecuma grupā 0-17 gadi) bija 347 018, bet reģistrēto nepilngadīgo skaits (vecuma grupā 11-17 gadi) bija 125 935. Savukārt 2014.gada sākumā valstī reģistrēto bērnu skaits (vecuma grupā 0-17 gadi) bija 345 837, bet reģistrēto nepilngadīgo skaits (vecuma grupā 11-17 gadi) bija 123 847. 2014.gadā valstī reģistrēto bērnu skaits (vecuma grupā 0-17 gadi) salīdzinot ar 2013.gadu ir samazinājies par 0,3 %, bet reģistrēto nepilngadīgo skaits (vecuma grupā 11-17 gadi) samazinājies par 1,7 %.

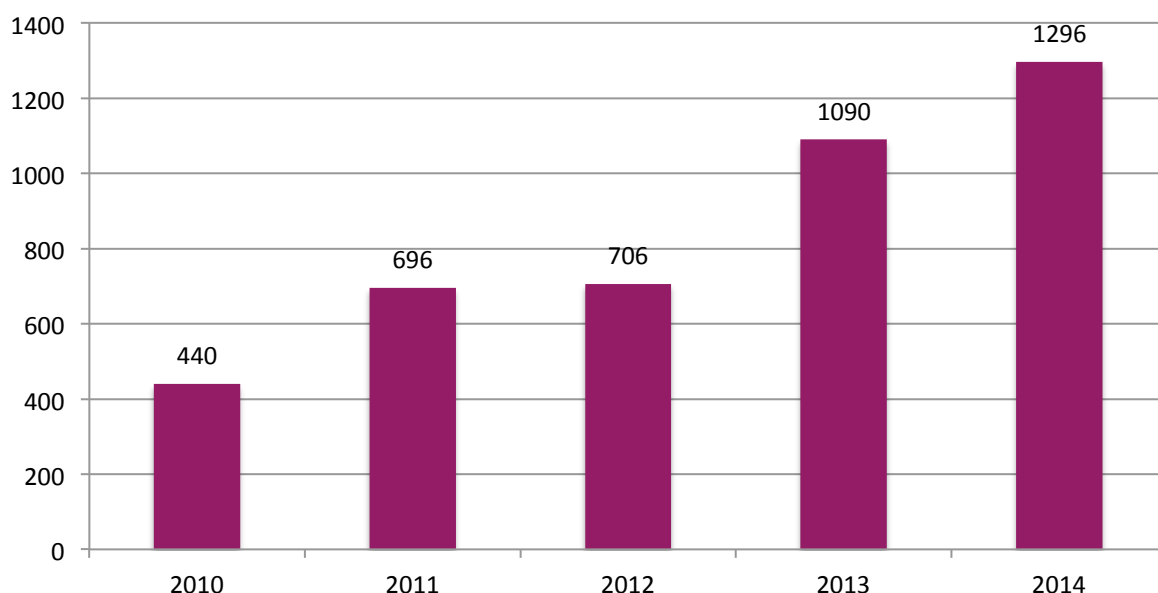
4. attēls. Probācijas klientu sabiedriskā darba jomā sadalījums pēc vecuma

2014.gadā probācijas klienti, kuriem tika piemērots sabiedriskais darbs, nostrādāja 2572 sabiedriskā darba stundas. Tiesai netika nosūtīts neviens priekšlikums par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – sabiedriskais darbs – piemērošanas ilguma palielināšanu vai piemērotā audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa aizstāšanu ar stingrāku piespiedu līdzekli.

Ņemot vērā, ka šī audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa izpildes ietvaros Dienestam nav noteikta kompetence strādāt ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanas cēloņiem, sevišķa uzmanība tiek pievērsta sociāli atbildīgu darba devēju piesaistei, kas varētu palīdzēt mainīt bērna vērtības un ieinteresēt bērnu pavadīt laiku lietderīgi un orientēties uz sociāli atbildīgām aktivitātēm. 2014.gadā tika noslēgti 44 jauni līgumi par probācijas klientu nodarbināšanu sabiedriskajā darbā.

Izlīgumu organizēšana un vadīšana

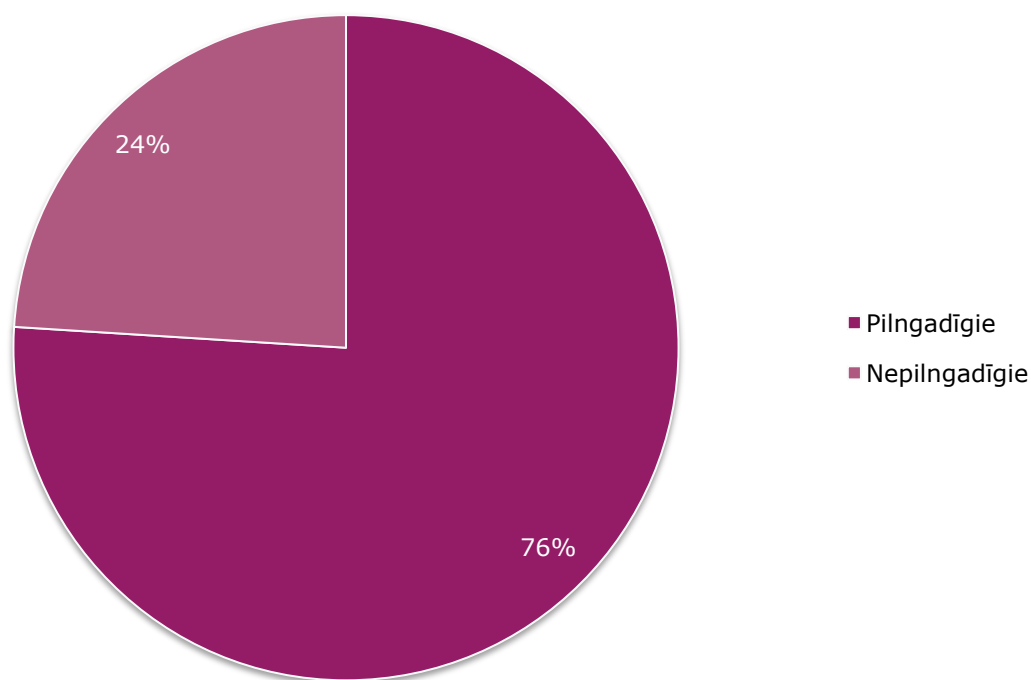
Izlīgums ir sarunu process, kurā brīvprātīgi iesaistās cietušais un likumpārkāpējs un kuru vada neitrāla persona – starpnieks. Starpnieks ir īpaši apmācīta persona konfliktu risināšanā, kura izlīguma procesā palīdz īstenot miermīlīgas sarunas starp iesaistītajām pusēm, neiesakot risinājumu, nevienu netiesājot, ievērojot konfidencialitāti un neitralitāti. Starpnieki ir gan Dienesta darbinieki, gan sertificēti brīvprātīgie probācijas darbinieki. 2014.gadā Dienestā darbojās 23 sertificēti brīvprātīgie probācijas darbinieki. 2014.gadā tika organizēti un vadīti 1296 izlīgumi, kas ir par 206 izlīgumiem jeb 16% vairāk kā 2013.gadā.

5. attēls. Īstenoto izlīgumu dinamika pa gadiem (absolūtie skaitļi)

44 gadījumos izlīguma vadīšanā tika izmantota izlīguma metode – izlīguma sanāksme, kuru Eiropā atzīst kā efektīvu noziegumu profilakses veidu darbā ar nepilngadīgajiem. Minētā metode sniedz iespēju iesaistīt daudz plašāku dalībnieku loku, ne tikai tos, kuri tika ietekmēti noziedzīgā nodarījuma rezultātā, bet arī profesionāļus, kuri varētu sniegt konkrētajai ģimenei vajadzīgo atbalstu. Tādējādi veidojas arī starpinstitutionālā sadarbība gan konkrētā gadījuma risināšanai, gan tiek iestrādātas metodes, kā risināt jautājumus par nepilngadīgo deviāto uzvedību kopumā. Izlīguma sanāksme ir vairāk pedagoģisks process darbā ar nepilngadīgajiem, tādējādi izlīguma sanāksme veidojas kā preventīvs process noziedzīgu nodarījumu atkārtotības novēršanai.

2014.gadā 24% probācijas klientu, kuri iesaistījās izlīgumā, bija nepilngadīgie, savukārt pilngadīgie – 76%. 2014.gadā tika saņemti 312 pieprasījumi izlīguma organizēšanai par gadījumiem, kad noziedzīgu nodarījumu bija izdarījuši nepilngadīgie. 2014.gadā tika saņemti par 56 izlīguma organizēšanas pieprasījumiem vairāk kā 2013.gadā.

6.attēls. Probācijas klientu sadalījums 2014.gadā

Līdzīgi kā iepriekšējos gados izlīguma ierosinātāji arī 2014.gadā galvenokārt bija likumpārkāpēji. 2014.gadā ir palielinājies pieprasījumu skaits no tiesām un nedaudz pieaudzis arī tiesnešu ierosinājumu skaits likuma “Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu bērniem” ietvaros.

	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014. g.	+/- 2013.g./2014.g.
Policija	83	185	166	244	289	45
Prokuratūra	69	53	71	76	89	13
Tiesa			0	22	72	50
Abas iesaistītās puses	9	11	4	17	5	-12
Likumpārkāpējs	239	433	445	688	807	119
Cietušais	36	11	13	39	25	-14
Tiesneša ierosinājums	4	3	7	4	9	5
Kopā	440	696	706	1090	1296	+ 206

7.tabula. Izlīguma ierosinātāju skaita dinamika

Analizējot ierosinātos izlīgumus, var secināt, ka visbiežāk izlīgumi ir ierosināti gadījumos par kriminālpārkāpumiem un mazāk smagiem noziegumiem.

Krimināllikuma pants	Skaitis
Par zādzību, krāpšanu vai piesavināšanos nelielā apmērā (KL 180/1)	425
Par zādzību, ja tā izdarīta, iekļūstot dzīvoklī vai citā telpā, vai ja tā izdarīta no glabātavas vai transportlīdzekļa (KL 175/3)	239
Par svešas mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu (KL 185/1)	180
Par viegla miesas bojājuma tīšu nodarīšanu (KL 130/2)	88
Par svešas kustamas mantas slepenu vai atklātu nolaupīšanu (zādzība) (175/1)	56
Par zādzību, ja tā izdarīta atkārtoti vai ja to izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās (KL 175/2)	55
Par tāda miesas bojājuma tīšu nodarīšanu, kas izraisījis ilgstošu veselības traucējumu vai vispārējo darbību ievērojamu palielošu zaudēšanu mazāk nekā vienas trešdaļas apmērā (KL 126/1)	40
Par svešas mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu (185/1)	37
Par sveša finanšu instrumenta vai maksāšanas līdzekļa nolaupīšanu, iznīcināšanu, bojāšanu vai nelikumīgu izmantošanu (193/2)	28
Par huligānismu, ja to izdarījusi personu grupa vai ja tas saistīts ar miesas bojājumu nodarīšanu (231/2)	25
Par laupīšanu, ja to izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās vai ja tā izdarīta, iekļūstot dzīvoklī vai citā telpā (176/2)	18
Par ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu (260/1.1)	13
Par nelikumīgu iekļūšanu mājoklī pret tajā dzīvojošās personas gribu (143/1)	12
Par svešas kustamas mantas nolaupīšanu, ja tā saistīta ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu (laupīšana) (176/1)	11
Un citi (KL 109/1, 132, 179/1, 314/1, 131, 231/2, 175/2)	Līdz 10

8.tabula. Izlīgumu sadalījums pēc noziedzīga nodarījuma veidiem

Lielākā daļa izlīgumu organizēti par zādzību, krāpšanu vai piesavināšanos nelielā apmērā, kā arī svešas mantas tīšu iznīcināšanu vai bojāšanu.

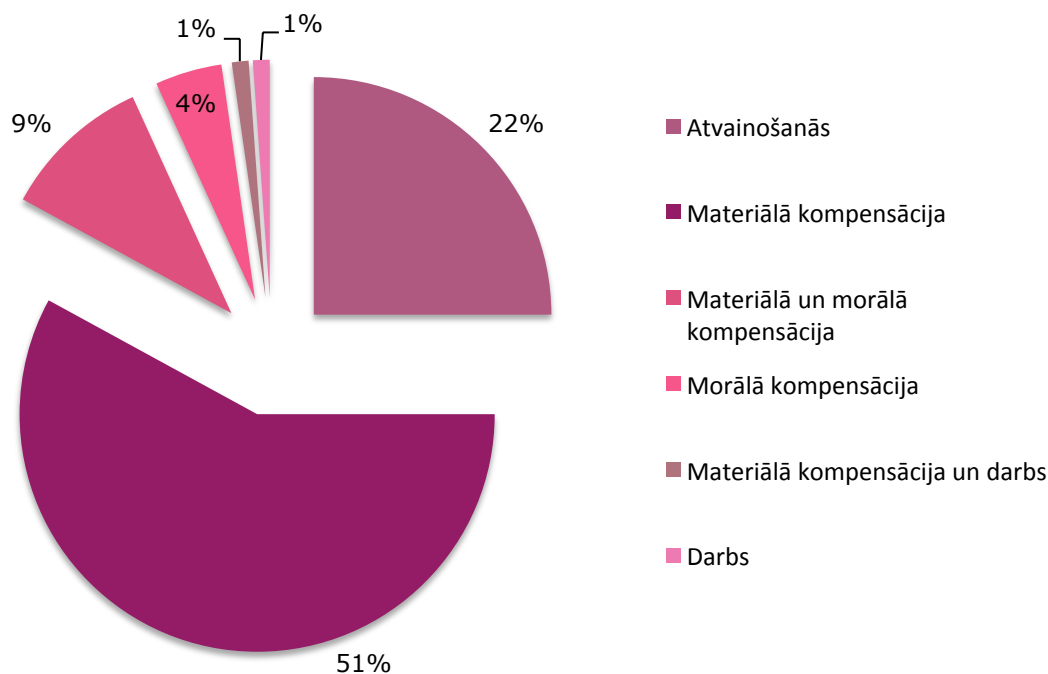
2014.gadā 50% gadījumu izlīguma procesā iesaistītās puses ieradās uz izlīguma sēdi. Samazinājies ir gadījumu skaits, kad no izlīguma atsakās cietušie. No tā var secināt, ka cilvēkiem ir motivācija atrisināt konfliktus sarunas ceļā un ir palielinājusies starpnieku profesionalitāte.

2014.gadā izlīgumā iesaistītās puses 34% gadījumos izlīga ar nosacījumiem, 12% gadījumos izlīga bez nosacījumiem, bet nepanāca vienošanos 4% gadījumos. Kopumā šos rezultātus var uzskatīt par pozitīviem, jo 46% gadījumos, kad iesaistītās puses ieradās uz izlīguma sēdi, tās spēja izlīgt.

	2014.g. (N=1296)	2014.g. (%)
Atteicās cietušais	463	36
Izlīga ar nosacījumiem	439	34
Izlīga bez nosacījumiem	157	12
Atteicās likumpārkāpējs	94	7
Cits iemesls	69	5
Nespēja vienoties	52	4
Atteicās abas puses	9	1
Rezultāti nav zināmi	13	1

9.tabula. Organizēto izlīgumu rezultāti 2014.gadā skaitļos un procentos

2014.gadā 64% gadījumos izlīguma dalībnieki vienojās par izlīguma nosacījumiem, kas saistīti ar materiālo kompensāciju cietušajam, 22% gadījumos izlīguma nosacījums bija atvainošanās, 3% gadījumos tas bija konkrēts darbs un 21% gadījumos citi nosacījumi (piemēram - noteikums par netuvošanos konkrētai personai, konkrētu darbību veikšana, noteikta speciālista apmeklēšana, priekšmetu atgūšana).

7.attēls. Novadīto izlīgumu rezultāti

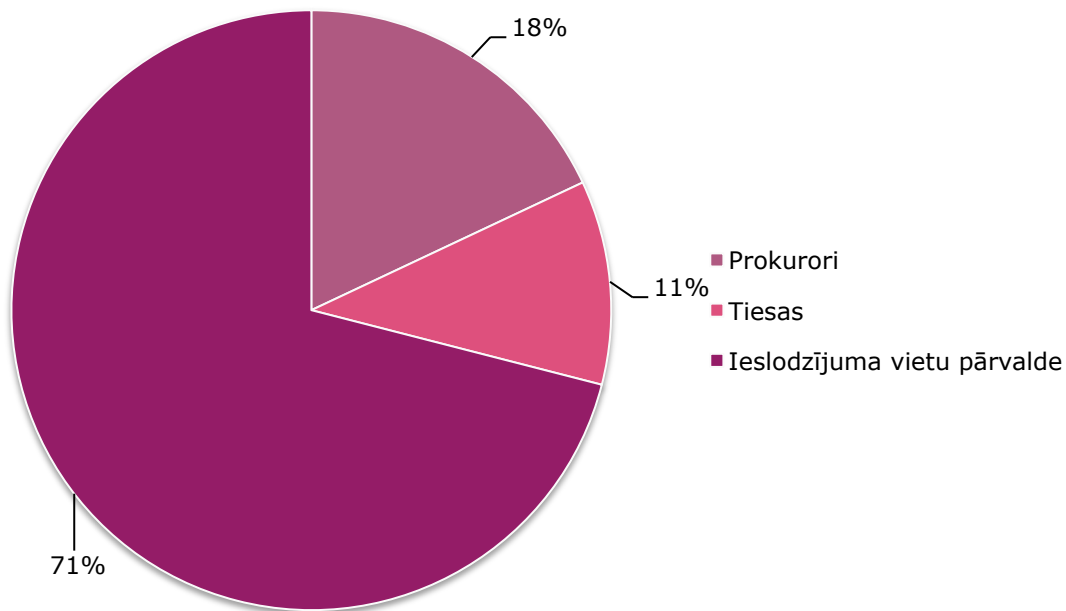
Lai plašāk informētu sabiedrību un veicinātu procesa virzītāju izpratni par izlīguma mērķiem un būtību ne tikai kriminālprocesā, bet arī, lai rosinātu pozitīvu konfliktu risināšanas kultūru Latvijā kopumā, Dienests vairāku gadu garumā organizējis informatīvas kampaņas, kas ir sniegušas pozitīvus rezultātus, par ko liecina pieaugošais izlīgumu pieprasījumu skaits un lielā interese no studējošo puses, rakstot savus bakalaura un maģistra darbus.

Izvērtēšanas ziņojumu sastādīšana

Izvērtēšanas ziņojums ir viens no kriminālprocesuālajiem instrumentiem, kas palīdz tiesai un prokuroram iegūt vispusīgu personību raksturojošu informāciju, tādējādi nodrošinot soda vai citas krimināltiesiskas reakcijas individualizāciju likumpārkāpēju efektīvai resocializācijai. Jo kvalitatīvāk un profesionālāk ir sastādītais izvērtēšanas ziņojums, jo efektīvāku krimināltiesisku ietekmes līdzekli var noteikt tiesnesis vai prokurors Krimināllikumā noteikto soda mērķu sasniegšanai. Izvērtēšanas ziņojuma mērķis ir sniegt vispusīgu, objektīvu informāciju, uz kuras pamata tiek izlemts jautājums par probācijas klientam nosakāmo sodu vai pienākumiem uzraudzības ietvaros, ņemot vērā viņa domāšanas veidu, uzvedību, attieksmi un noziedzīga nodarījuma izdarīšanu veicinošos sociālos apstākļus, kā arī sniegt informāciju par aizskarto cietušā tiesību vai likumisko interešu atjaunošanu vai tās iespēju.

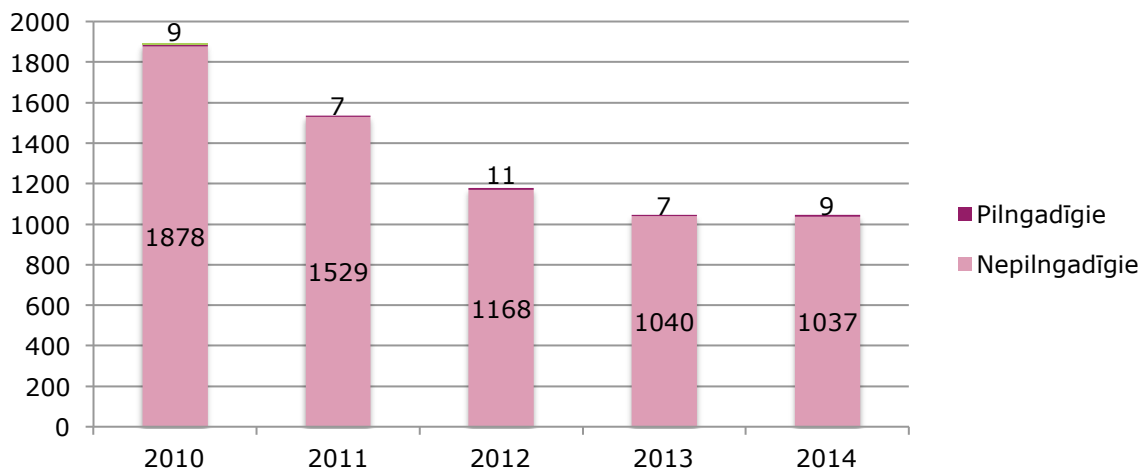
2014.gadā Dienestam tika pieprasīti 1465 izvērtēšanas ziņojumi, kas ir nedaudz vairāk par 2013.gadā pieprasītajiem (1425). No 2014.gadā pieprasītajiem izvērtēšanas ziņojumiem 1046 saņemti pēc brīvības atņemšanas iestāžu administrāciju pieprasījuma, 256 pēc prokurora pieprasījuma un 163 pēc tiesas pieprasījuma.

Lielākais izvērtēšanas ziņojumu īpatsvars ir izvērtēšanas ziņojumi pēc brīvības atņemšanas iestāžu administrāciju pieprasījuma, proti, 71% no saņemtajiem pieprasījumiem. Tas skaidrojams ar to, ka izvērtēšanas ziņojuma pieprasīšana saskaņā ar Latvijas Soduzpildes kodeksa normām ir obligāta visos gadījumos, kad tiek skatīts jautājums par personas nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda izciešanas.

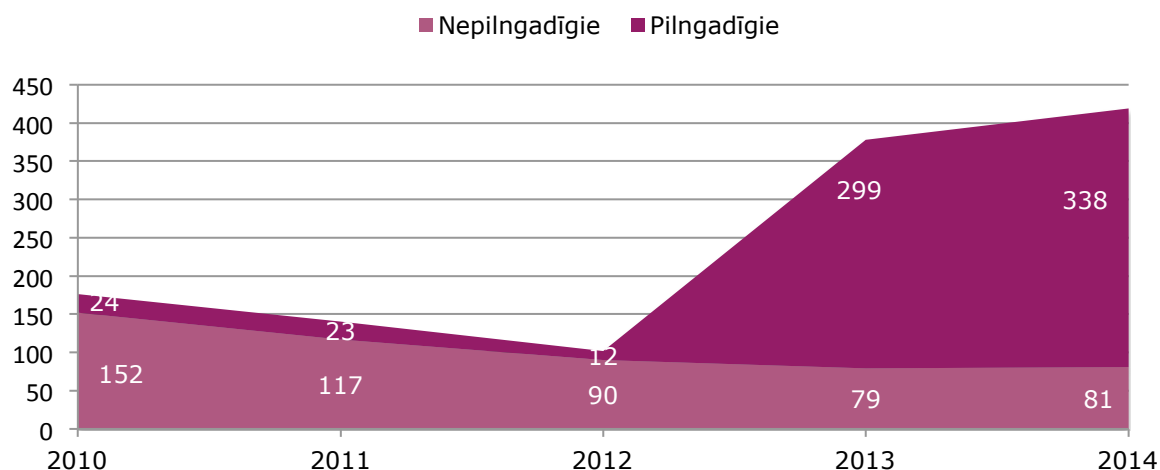
8.attēls. izvērtēšanas ziņojumu skaita sadalījums pēc pieprasītāja 2014.gadā

Sākot no 2011.gada pieprasīto izvērtēšanas ziņojumu skaits pēc brīvības atņemšanas iestāžu administrāciju pieprasījuma katru gadu samazinās. To ietekmē divi faktori. Pirmkārt, ar 2011.gada 14.jūlija grozījumiem Latvijas Soduzpildes kodeksa 50.¹² pantā, atkārtota lietas izskatīšana par soda izciešanas režīma mīkstināšanu vai ierosinājuma nosūtīšanu tiesai par notiesātā iespējamu atbrīvošanu no soda izciešanas nosacīti pirms termiņa, pieļaujama ne agrāk kā pēc trim mēnešiem no lēmuma pieņemšanas dienas. Otrkārt, katru gadu samazinās personu skaits, kuras notiesātas ar brīvības atņemšanas sodu.

9. attēls. Pieprasīto izvērtēšanas ziņojumu skaits brīvības atņemšanas iestāžu administrācijas pieprasījuma

No 2010.gada līdz 2013.gadam samazinājās arī izvērtēšanas ziņojumu pieprasījumu skaits par nepilngadīgajiem probācijas klientiem (skat.10.attēlu). Attiecībā uz faktoriem, kas ir ietekmējuši dinamiskos rādītājus un izvērtēšanas ziņojumu pieprasījumu skaitu pēc tiesas vai prokurora pieprasījumiem par nepilngadīgām personām, var minēt ātros krimināllietu virzīšanas termiņus attiecībā uz nepilngadīgām personām, kuru dēļ tiesa vai prokurors nepieprasa Dienestam sniegt izvērtēšanas ziņojumu par nepilngadīgo apsūdzēto kriminālprocesā. Jāpiebilst, ka katru gadu samazinās nepilngadīgo apsūdzēto skaits, kas arī atstāj zināmu ietekmi uz dinamiskajiem rādītājiem. Salīdzinot 2014.gadu ar 2013.gadu (skat.10.attēlu) redzams, ka izvērtēšanas ziņojumu pieprasījumu skaits par nepilngadīgām apsūdzētajām personām ir nedaudz palielinājies, proti, par 2,5%, bet to nevar uzskatīt par būtisku izvērtēšanas ziņojumu pieprasījumu skaita pieaugumu.

10. attēls. Pieprasīto izvērtēšanas ziņojumu skaits pēc tiesas vai prokurora pieprasījuma

Uzraudzība

Dienests uzrauga nosacīti no kriminālatbildības atbrīvotas, nosacīti notiesātas, nosacīti pirmstermiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvotas personas un personas, kurām ir piemērots papildsods – probācijas uzraudzība.

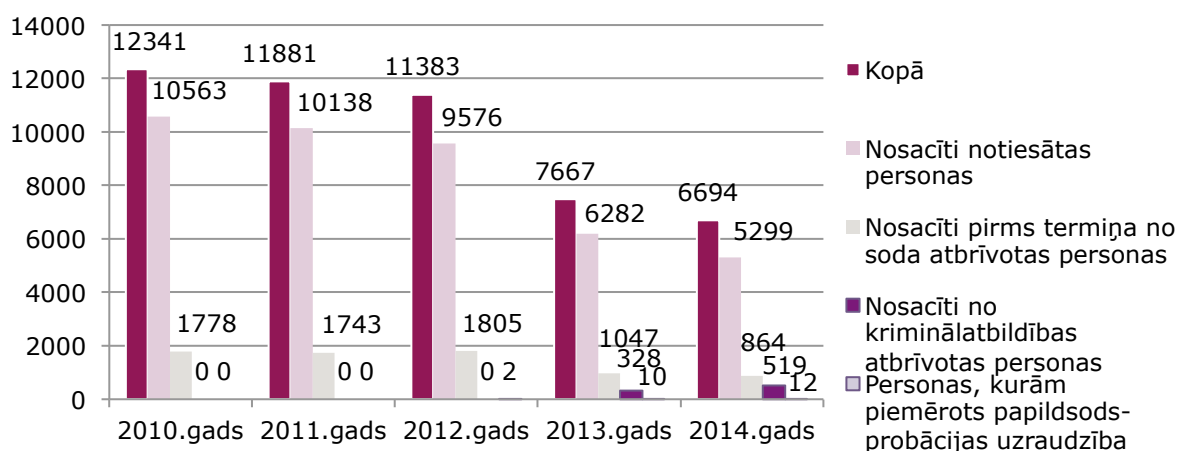
Likumpārkāpēju uzraudzība ir virzīta uz Krimināllikumā definēto kriminālsoda mērķu sasniegšanu, kas sevī ietver tādu mērķus kā - aizsargāt sabiedrības drošību, atjaunot taisnīgumu, sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, resocializēt sodīto personu un panākt, lai notiesātais un citas personas ievērotu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Efektīva sodu izpildes sistēma būtiski palielina iespējas novērst noziedzīgu nodarījumu recidīvu, jo dod iespēju tiesas noteiktajā laikā un veidā resocializēt personu. Resocializācijas procesā svarīga ir individuāla pieeja katram likumpārkāpējam un atbilstoša soda izpildes procesa plānošana. Plānojot un nodrošinot uzraudzības procesu, Dienests ņem vērā uzraudzības perioda ilgumu, tiesas vai prokurora uzliktos pienākumus, probācijas klienta recidīva riska un kriminogēno vajadzību (sociālpsiholoģisko problēmu) novērtējumu un sagatavo katram probācijas klientam individuālu uzraudzības plānu.

Riska un vajadzību novērtēšana ir būtisks instruments Dienesta darbā ar likumpārkāpējiem, jo ļauj prognozēt atkārtota noziedzīga nodarījuma izdarīšanas varbūtību un tā novēršanas nolūkā izvēlēties tādu intervences (iejaukšanās likumpārkāpēja dzīvē) veidu un līmeni, kas efektīvi ietekmētu likumpārkāpēja uzvedību nākotnē. Atbilstoši riska un vajadzību novērtējumam probācijas klienti tiek iedalīti trīs risku līmeņos – zema, vidēja un augsta. Par augsta riska likumpārkāpējiem tiek uzskatīti tie probācijas klienti, kuriem ir lielāka varbūtība atkārtoti izdarīt likumpārkāpumu. Jo augstāks ir recidīva riska līmenis, jo augstāka ir uzraudzības intensitāte (regulāras un motivējošas sarunas ar probācijas klientu, kas vērstas uz izmaiņām viņa uzvedībā, piedalīšanās atbilstošā probācijas programmā, dzīvesvietas sadzīves apstākļu izvērtēšana, dažādas pārbaudes, piemēram, pārbaude vai probācijas klients apmeklē darbu (sazināšanās ar darba devēju) vai izglītības iestādi (ja klients ir nepilngadīga persona) u.c.). Probācijas klienta recidīva riska un kriminogēno vajadzību novērtējums uzraudzības

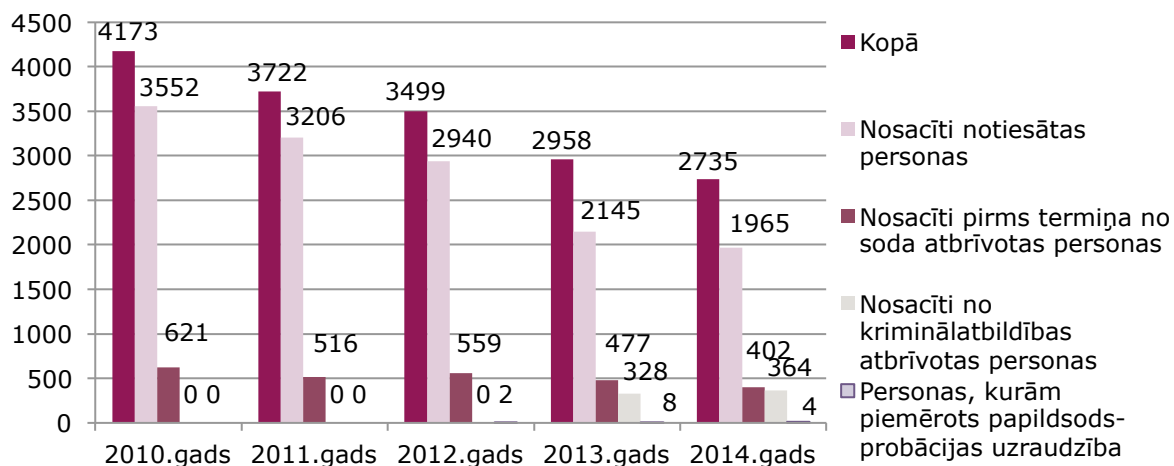
laikā regulāri tiek pārvērtēti, tādējādi nodrošinot darba fokusēšanu uz attiecīgajā periodā aktuālajām sociālpсихолоģiskajām vajadzībām. Riska un vajadzību novērtēšanas rezultātu precizitāti apliecina jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas rādītāji uzraudzības laikā, proti, ar katru gadu Dienesta darbinieki aizvien precīzāk ir spējuši identificēt bīstamākos uzraudzības klientus no recidīva viedokļa, jo jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšana uzraudzības laikā ir novērota tieši augsta riska probācijas klientiem.

2014.gadā Dienesta uzraudzībā atradās 6694 probācijas klienti, 3959 probācijas klientu uzraudzība turpinās no iepriekšējiem gadiem un 2735 probācijas klientiem uzraudzība uzsākta pārskata gadā. Uzraudzībā nosacīti notiesātas personas un nosacīti pirmstermiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvotas personas atrodas ilgstoši – līdz pat pieciem gadiem, nosacīti no kriminālatbildības atbrīvotas personas - līdz 18 mēnešiem, personas, kurām ir piemērots papildsods – probācijas uzraudzība – līdz trīs gadiem. Tikai 103 probācijas klientiem, kas ir 1,5% no visiem probācijas klientiem, kuri 2014.gadā atradās Dienesta uzraudzībā, pārskata gadā uzraudzība tika pārtraukta, jo stājies spēkā tiesas nolēmums par jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanu uzraudzības laikā.

11.attēls. Nosacīti notiesāto (NN), nosacīti pirms termiņa no soda atbrīvoto (NPTA), nosacīti no kriminālatbildības atbrīvoto (NANK) probācijas klientu un probācijas klientu, kuriem piemērots papildsods – probācijas uzraudzība (PU) skaits 2010. – 2014.gadā.

No 2735 probācijas klientiem, kuru uzraudzība tika uzsākta 2014.gadā, 1965 (71,9%) bija nosacīti notiesātas personas, 402 (14,7%) nosacīti pirms termiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvotas personas, 364 (13,3%) nosacīti no kriminālatbildības atbrīvotas personas un 4 (0,1%) personas, kurām uzsākta uzraudzība 2014.gadā saistībā ar piemēroto papildsodu – probācijas uzraudzība.

12.attēls. Nosacīti notiesāto (NN), nosacīti pirms termiņa no soda atbrīvoto (NPTA), nosacīti no kriminālatbildības atbrīvoto (NANK) probācijas klientu un probācijas klientu, kuriem piemērots papildsods – probācijas uzraudzība (PU) – skaits 2010. - 2013.g.

Probācijas klientu skaitam uzraudzības jomā ir tendence ar katru gadu samazināties. Salīdzinot ar 2013.gadu, 2014.gadā ir samazinājies probācijas klientu skaits nosacītas notiesāšanas jomā. Izvērtējot probācijas klientu skaita samazināšanās iemeslus, jāņem vērā vairāki savstarpēji saistīti faktori – iedzīvotāju skaita samazināšanās (iedzīvotāju skaits samazinās gan dabiskā pieauguma (mirušo skaita pārsvars pār dzimušo skaitu), gan migrācijas dēļ) (saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes sniegto informāciju 2014.gadā iedzīvotāju skaits Latvijā turpināja samazināties, iedzīvotāju skaitam samazinoties zem 2 miljoniem, 2013.gadā dabiskās kustības rezultātā iedzīvotāju skaits samazinājās par 8,1 tūkstošiem (2012.gadā – par 9,1 tūkstošiem), ilgtermiņa starptautiskās migrācijas rezultātā iedzīvotāju skaits samazinājās par 14,3 tūkstošiem (2012.gadā – par 11,9 tūkstošiem)), notiesāto skaita samazināšanās (saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes sniegto informāciju notiesāto personu skaits 2011.gadā – 9200, 2012.gadā – 8952, 2013.gadā – 8632), kā arī veiktās reformas kriminālsodu politikas jomā, kas tika vērsta uz plašāku ar brīvības atņemšanu nesaistītu sodu piemērošanu. Ar 2012.gada 13.decembra likumu „Grozījumi Krimināllikumā”, kas stājas spēkā 2013.gada 1.aprīlī un kura pamatā ir Tieslietu ministrijas īstenotā kriminālsodu politikas reforma, vairāk kā 150 Krimināllikuma Sevišķās daļas panti un to daļas papildinātas ar sankciju - piespiedu darbs, tādējādi palielinot piespiedu darba īpatsvaru sodu sistēmā un mazinot brīvības atņemšanas soda piemērošanu, līdz ar to arī nosacītu notiesāšanu. Minētais likums arī dekriminalizēja maznozīmīgos nodarījumus un samazināja sodu maksimālās un minimālās robežas (īpaši mantiskajiem noziegumiem). Samazinoties brīvības atņemšanas soda maksimālajai robežai, zināmā mērā samazinās arī probācijas klientam noteiktais pārbaudes laiks nosacītas notiesāšanas ietvaros, kas nozīmē, ka probācijas klients Dienesta uzraudzībā atrodas salīdzinoši īsāku laika periodu.

Saskaņā ar 2009.gada 16.jūnija grozījumiem likumā „Par valsts budžetu 2009.gadam”, Dienests no 2009.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 31.decembrim neuzraudzīja personas, pret kurām izbeigts kriminālprocess, tās nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības. Šo personu uzraudzību Dienests atsāka ar 2013.gada 1.janvāri. Dati liecina, ka nosacīti no kriminālatbildības atbrīvoto personu skaits ar katru gadu palielinās, arī pārskata gadā tas ir pieaudzis un pārsniedzis 2008.gadā (pirms izmaiņām likumā „Par valsts budžetu 2009.gadam”) sasniegto skaitu.

Dienesta nepilngadīgo probācijas klientu skaits ar katru gadu turpina samazināties. 2014.gadā uzraudzība uzsākta 105 nepilngadīgiem probācijas klientiem. No 1965 nosacīti notiesātām personām 85 ir nepilngadīgas personas, no 402 nosacīti pirms termiņa no soda atbrīvotām personām 5 ir nepilngadīgas personas un no 364 nosacīti no kriminālatbildības atbrīvotām personām 15 ir nepilngadīgas personas. Nevienai nepilngadīgai personai netika noteikts papildsods - probācijas uzraudzība.

	2010	2011	2012	2013	2014
NN	266	209	198	130	85
NPTA	9	4	10	6	5
NANK	-	-	-	12	15
PU	-	-	-	-	-
KOPĀ	275	213	208	148	105

11. tabula. Nepilngadīgo probācijas klientu skaits uzraudzības jomā 2010.-2014.gadā.

Vērtējot nepilngadīgo probācijas klientu skaita samazināšanos, papildus iepriekšminētajiem faktoriem jāņem vērā arī reģistrēto noziedzīgo nodarījumu, kurus ir izdarījušas nepilngadīgas personas, skaita samazināšanās. Saskaņā ar Valsts policijas pārskatu par nepilngadīgo noziedzības stāvokli, nepilngadīgās personas 2014.gadā izdarīja 976 noziedzīgus nodarījumus, kas ir par 495 noziedzīgajiem nodarījumiem mazāk nekā 2013.gadā.

Probācijas klientam uzliktie pienākumi uzraudzības laikā ievērojami sekmē soda mērķa sasniegšanu, tai skaitā padara efektīvāku cietušo interešu aizstāvību, kā arī stimulē notiesātās personas iesaistīties resocializācijas procesā. Probācijas klientiem, kuru uzraudzība tika uzsākta 2014.gadā, visbiežāk, tāpat kā 2013.gadā, tika noteikti tādi pienākumi kā piedalīties probācijas programmās saskaņā ar Dienesta amatpersonas norādījumiem (28%) un nemainīt dzīvesvietu bez Dienesta piekrišanas (25%). Vērtējot probācijas klientiem uzliktos pienākumus, jāsecina, ka tie ne vienmēr ir atbilstoši attiecīgā probācijas

klienta kriminogēno vajadzību mazināšanai, atsevišķos gadījumos pienākumi nav uzlikti vispār vai ir uzlikti pienākumi, kuru izpilde praktiski ir neiespējama. Turklāt, jāņem vērā, ka tiesas uzliktos pienākumus nosacītas pirms termiņa atbrīvošanas gadījumā nav iespējams ne atcelt, ne mainīt, bet nosacītas notiesāšanas gadījumā tiesas uzlikto pienākumu atcelšana ir sarežģīts un laikietilpīgs process. Ņemot vērā iepriekš minēto, īpaši pozitīvi ir vērtējamās veiktās izmaiņas normatīvajos aktos. Saskaņā ar 2014.gada 2.oktobra likumiem “Grozījumi Valsts probācijas dienesta likumā” un “Grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā” un 2014.gada 16.oktobra likumiem “Grozījumi Krimināllikumā” un “Grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā”, kas stājas spēkā 2015.gada 1.februārī, Latvijā tiek ieviestas būtiskas izmaiņas nosacīti notiesāto un nosacīti pirms termiņa atbrīvoto personu uzraudzības jomā. Minētie likumi paredz elektroniskās uzraudzības ieviešanu nosacīti pirms termiņa atbrīvotajām personām un Dienesta pilnvaru paplašināšanu, paredzot, ka pienākumus nosacītas notiesāšanas un nosacītas pirms termiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvošanas ietvaros probācijas klientiem noteiks Dienests, nevis tiesa, kā tas bija līdz šim. Iespēja visā probācijas klienta uzraudzības procesa laikā noteikt un pilnīgi vai daļēji atcelt pienākumus ļaus nodrošināt elastīgu un efektīvu probācijas klientu uzraudzību, operatīvi reaģēt uz pozitīvām vai negatīvām pārmaiņām probācijas klientā.

Viena no probācijas klientu kategorijām, kuras uzraudzību nodrošina Dienests, ir probācijas klienti, kuru aktuālā vai kāda no iepriekšējām sodāmībām ir saistīta ar dzimumnozieguma izdarīšanu. 2014.gadā Dienesta uzraudzībā atradās 119 šādi probācijas klienti. Ar dzimumnoziegumiem strādā īpaši apmācīti Dienesta darbinieki, kas ir apguvuši gan teorētiskās zināšanas par to, kāpēc cilvēki veic dzimumnoziegumus, kas raksturo dzimumnoziegumu un kāda ir nozieguma ietekme uz upuri, gan metodes dzimumnoziegumu uzvedības mainīšanai. Šie speciālisti savā darbā izmanto arī specializētu dzimumnoziegumu riska un vajadzību novērtēšanas instrumentu (Stable 2007, Acute 2007 un Static 99), kas palīdz precīzāk un savlaicīgāk identificēt dzimumnozieguma recidīva risku (noteikt, cik liela ir varbūtība, ka probācijas klients izdarīs jaunu noziedzīgu nodarījumu) un tā rašanās cēloņus.

Probācijas programmas

Probācijas programma ir sociālās uzvedības korekcijas līdzeklis, kura mērķis ir veicināt, veidot un attīstīt sociāli atbalstāmu probācijas klientu uzvedību.

Probācijas programmas balstās uz kognitīvi biheiviorālo teoriju. Šīs teorijas pamatā ir pieņēmums, ka cilvēka uzvedība ir saistīta nevis ar konkrētu situāciju vai apstākļiem, kuros viņš ir nonācis, bet gan ar to, ko cilvēks domā par šo situāciju. Līdz ar to programmas paredz domu (uzskatu), kas noved pie nevēlamas uzvedības, konstatēšanu (reģistrāciju), jaunu domu (uzskatu) modelēšanu, jaunu uzvedības modeļu apgūšanu un nostiprināšanu gan ar treniņiem programmas nodarbības ietvaros, gan darbībām reālajā dzīvē. Veidojot probācijas programmu īstenošanas mehānismu Latvijā, tika ņemta vērā ārvalstu pieredze un pētījumi, kas liecina, ka atbilstošu programmu piemērošana probācijas klientiem ir efektīva metode uzraudzības perioda ietvaros, ar kuras palīdzību var mazināt atkārtota noziedzīga nodarījuma izdarīšanas iespēju – recidīvu.

Darbā ar probācijas klientiem Dienests pārskata gadā īstenoja sešas sociālās uzvedības korekcijas programmas (tai skaitā programma darbam ar dzimumnoziegumiem) un divas sociālās rehabilitācijas programmas, kas katra ir vērsta uz konkrētu vajadzību risināšanu.

Probācijas klienti, kuriem tiesa vai prokurors ir uzlicis pienākumu piedalīties probācijas programmā, probācijas programmā tiek iesaistīti atbilstoši riska un vajadzību novērtēšanas rezultātiem.

	2010	2011	2012	2013	2014
Probācijas klientu skaits, kuriem uzraudzība uzsākta attiecīgajā gadā	4173	3722	3499	2958	2735
Probācijas klientu skaits, kuriem uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmās	1490	1292	1302	918	778
Probācijas klientu, kuriem uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmās, īpatsvars (% no probācijas klientu skaita, kuriem uzraudzība uzsākta attiecīgajā gadā)	36%	35%	37%	31%	28 %
Probācijas programmās iesaistīto probācijas klientu skaits	1291	951	810	761	552
Probācijas programmās iesaistīto klientu īpatsvars (% no probācijas klientu skaita, kuriem ir uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmā)	87%	74%	62%	82%	83%
Probācijas programmas pabeigušo probācijas klientu skaits	967	729	641	641	427
Probācijas programmas pabeigušo probācijas klientu īpatsvars (% no probācijas programmās iesaistīto probācijas klientu skaita)	75%	77%	79%	67%	77%

10. tabula. Probācijas programmu īstenošana 2014.gadā

2014.gadā no 2735 probācijas klientiem, kuru uzraudzība uzsākta pārskata gadā, 778 probācijas klientiem ar tiesas nolēmumu vai prokurora lēmumu uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmā saskaņā ar Dienesta norādījumiem. Līdzīgi kā iepriekšējos gados šis skaits nesasniedz pat 40% no probācijas klientu skaita, kuru uzraudzība attiecīgajā gadā ir uzsākta. Ņemot vērā, ka probācijas programmas ir viens no Dienesta darba instrumentiem, ar kura palīdzību ir iespējams panākt pozitīvas pārmaiņas probācijas klientā, šis rādītājs kopumā ir vērtējams kā zems.

Ja probācijas klientam ir uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmās saskaņā ar Dienesta norādījumiem, Dienesta amatpersonas, veicot riska un vajadzību novērtēšanu, izvērtē vai un kurā probācijas programmā probācijas klients ir iesaistāms. Ja probācijas klients ir iesaistāms probācijas programmā, amatpersonas sagatavo atzinumu par probācijas klienta norīkošanu uz probācijas programmu. No 778 probācijas klientiem, kuriem uzraudzība tika uzsākta 2014.gadā un kuriem ir uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmā, 498 gadījumos tika sagatavots atzinums par probācijas klienta norīkošanu uz probācijas programmu, kas ir 64% no probācijas klientu skaita, kuriem uzlikts pienākums piedalīties probācijas programmās. Minētais norāda, ka pienākums piedalīties probācijas programmās nav piemērots visiem likumpārkāpējiem. Pārsvārā šajos gadījumos tiesa par konkrēto probācijas klientu Dienestam nav pieprasījusi sagatavot izvērtēšanas ziņojumu, kura ietvaros Dienests sniedz viedokli arī par probācijas klientam uzliekamajiem pienākumiem. Saskaņā ar grozījumiem Krimināllikumā, Latvijas Soduzpildes kodeksā un Valsts probācijas dienesta likumā, no 2015.gada 1.februāra pienākumus probācijas klientiem, kuri ir nosacīti notiesāti vai nosacīti pirms termiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvoti, noteiks Dienesta amatpersonas. Līdz tam Dienests pienākumus noteica tikai tiem probācijas klientiem, kuriem ir piemērots papildsods – probācijas uzraudzība. Iespēja probācijas klientu uzraudzības laikā probācijas klientiem noteikt un pilnīgi vai daļēji atcelt pienākumus ļaus pienākumu piedalīties probācijas programmās noteikt atbilstoši katra probācijas klienta riska un vajadzību novērtējumam, kas savukārt veicinās efektīvāku probācijas klientu uzraudzību kopumā.

2014.gadā probācijas programmas pabeidza 427 probācijas klienti, kas ir 77% no probācijas programmās iesaistītajiem probācijas klientiem. Vērtējot šo rādītāju, jāņem vērā, ka probācijas klienti, kuri ir iesaistīti probācijas programmās gada nogalē, probācijas programmu pabeidz nākamajā gadā.

Pēdējo četru gadu rādītāji par probācijas programmas pabeigušo probācijas klientu skaitu liecina, ka probācijas programmas pabeidz vidēji 70% no tajās iesaistītajiem probācijas klientiem. Šis rādītājs ir līdzvērtīgs probācijas programmu realizēšanas praksei ārvalstīs.

Saskaņā ar Valsts probācijas dienesta likuma 17.panta pirmo daļu Dienests sadarbībā ar brīvības atņemšanas iestādēm piedalās notiesāto sociālās uzvedības korekcijā, īstenojot probācijas programmas. Valsts probācijas dienesta likuma (turpmāk – likums) Pārejas noteikumu 5.punkts paredzēja, ka Dienests likuma 17.panta pirmajā daļā noteikto neīsteno no 2009.gada jūnija grozījumu likumā „Par valsts budžetu 2009.gadam” spēkā stāšanās dienas līdz 2014.gada 31.decembrim, izņemot gadījumus, kad persona notiesāta par noziedzīgu nodarījumu pret tikumību un dzimumneaizskaramību. Tādējādi likums paredzēja, ka Dienesta līdz šim ierobežotā funkcija – sadarbībā ar brīvības atņemšanas iestādēm piedalīties notiesāto sociālās uzvedības korekcijā, īstenojot probācijas programmas – būtu jāatjauno pilnā apjomā (visiem notiesātajiem) no 2015.gada 1.janvāra. Ņemot vērā, ka Ministru kabineta 2014.gada 10.novembra sēdē, lemjot par finansiāli atbalstāmajām jaunās politikas iniciatīvām, netika atbalstīta finansējuma piešķiršana šīs Dienesta funkcijas atjaunošanai, tika veikti grozījumi likuma Pārejas noteikumu 5.punktā, paredzot, ka probācijas programmu īstenošana visiem notiesātajiem tiks atjaunota pilnā apjomā ar 2016.gada 1.janvāri.

Dienesta konsultatīvās padomes

Lai sekmētu institūciju optimālu sadarbību vienotas politikas īstenošanā probācijas jomā, Dienests saskaņā ar Valsts probācijas dienesta likuma 19.pantu sasauca un organizē Dienesta Konsultatīvās padomes un Dienesta teritoriālo struktūrvienību konsultatīvo padomju sēdes. Saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 19.jūnija noteikumiem Nr.402 „Kārtība, kādā sasauca Valsts probācijas dienesta konsultatīvo padomju sēdes un organizē padomju darbu, kā arī pieaicina citu institūciju pārstāvjus”, konsultatīvo padomju sēdes sasauca ne retāk kā divas reizes gadā.

Konsultatīvajās padomēs darbojas Dienesta pārstāvis, prokuratūras pārstāvis, tiesas pārstāvis, Valsts policijas pārstāvis, pašvaldības pārstāvis un ieslodzījuma vietas pārstāvis.

2014.gadā Dienesta konsultatīvajās padomēs tika pievērsta uzmanība šādām aktualitātēm:

- Dienesta nākotnes perspektīvas;
- 2014.gada aktualitātes Dienesta funkciju īstenošanas jomā;
- papildsoda – probācijas uzraudzība – īstenošana;
- grozījumi Krimināllikumā, Kriminālprocesa likumā, Latvijas Sodū izpildes kodeksā un Valsts probācijas dienesta likumā (alternatīvas brīvības atņemšanai – elektroniskā uzraudzība – ieviešana un īstenošana, pienākumu noteikšana probācijas klientiem, kuri ir nosacīti notiesāti vai nosacīti pirms termiņa atbrīvoti, izmaiņas nosacītas pirmstermiņa atbrīvošanas no brīvības atņemšanas soda kārtībā);
- citi ar Dienesta funkciju īstenošanu saistīti jautājumi.

Dienesta veiktie un pasūtītie pētījumi

Pētījums „Par personu, kas notiesāta par noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneaizskaramību, recidīvu”

Pētījumā Dienests ir apkopojis un analizējis datus par probācijas klientiem, kuri notiesāti par dzimumnoziegumu izdarīšanu. Izpētes mērķis bija apzināt recidīva rādītājus šai likumpārkāpēju grupai. Tāpat pētījumā tiek analizēti dzimumnoziegumi grupu raksturojošie kriminoloģiskie rādītāji. Pētījuma izlasi veido 406 gadījumi – par dzimumnoziegumiem sodītas personas, kuras kļuva par probācijas klientiem laika posmā no 2006. gada janvāra līdz 2014.gada janvārim.

Izlasē tika iekļautas:

- nosacīti notiesātās personas (162 gadījumi; 40%);
- nosacīti pirms termiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvotās personas (93 gadījumi; 23%);
- ar piespiedu darbiem notiesātās personas (72 gadījumi; 18%);
- pēc pilna termiņa atbrīvotās personas (79 gadījumi; 19%).

Veiktā analīze parāda to, ka tikai neliela daļa notiesāto dzimumnoziedznieku izdara jaunus dzimumnoziegumus (17 no 406 gadījumiem; 4,2%), t.i., tikai katrā 24. gadījumā ir ierosināts jauns kriminālprocess par dzimumnozieguma izdarīšanu. Analizējot dzimumnoziegumu recidīvu ierobežotā laika periodā, var konstatēt, ka:

- astoņos gadījumos persona izdarīja jaunu dzimumnoziegumu pirmā gada laikā, kas sastāda 2% no apsekotajiem gadījumiem (apsekoti 348 gadījumi);
- trīspadsmit gadījumos persona izdarīja jaunu dzimumnoziegumu trīs gadu periodā no riska iestāšanās brīža, kas sastāda 6% no apsekotajiem gadījumiem (apsekoti 214 gadījumi).

Savukārt neseksuāla rakstura vardarbīgus noziegumus izlasē iekļautie likumpārkāpēji ir izdarījuši biežāk kā jaunus dzimumnoziegumus. Deviņi procenti no apsekojamiem izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbības pielietošanu vai draudiem, t.i., katrā 11 gadījumā notiesātais riska mērīšanas periodā izdarīja vardarbīgu neseksuāla rakstura noziegumu.

Pētījums „Probācijas klientu viedoklis par uzraudzības un piespiedu darba izpildes organizēšanu Valsts probācijas dienestā”

2014.gada jūlijā tika uzsākts darbs pie pētījuma, kura tēma ir probācijas klientu viedoklis par uzraudzības un piespiedu darba izpildes organizēšanu Dienestā. Līdzšinējais pētījuma instrumentārijs (anketa ar jautājumiem) tika būtiski pārskatīta, precizēta un papildināta ar attiecīgo funkciju nodaļu (Uzraudzības un Piespiedu un sabiedriskā darba nodaļu) aktīvu līdzdalību un konsultēšanu. Pētījumā tiek plašāk apzinātas dzīves problēmas, ar kurām saskaras probācijas klienti, kā arī pirmo reizi tiek mērītas viņu vērtīborientācijas, izmantojot trīs no 10 Švarca vērtību instrumentārija skalām. Pirmo reizi tika izmantota proporcionālā nejaušā izlase, kas ļauj pie mazāka aptaujāto skaita vispārināt pētījumā iegūtos rezultātus uz visu probācijas klientu kopu. Pētījuma datu apstrādi un rezultātu sagatavošanu plānots pabeigt 2015.gada pirmajā ceturksnī.

Aptauja par Cēsu audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem mītošo bērnu un jauniešu ieinteresētību un apmierinātību ar akciju „Cilvēks cilvēkam”

2014.gada 9.oktobrī Cēsīs tika veikta aptauja par Cēsu audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem mītošo bērnu un jauniešu ieinteresētību un apmierinātību ar akciju „Cilvēks cilvēkam”. Kopš 2004.gada Dienests Cēsu audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem regulāri rīko akciju “Cilvēks cilvēkam” ar mērķi popularizēt saturīga, izglītojoša brīvā laika pavadīšanu notiesāto jauniešu vidū, palīdzot uzlabot notiesāto savstarpējās komunikācijas un sadarbības prasmes, kā arī vienkārši radīt pozitīvas emocijas un dzīvesprieku esot kopā un darbojoties radošā, sportiskā atmosfērā. Akcija tiek rīkota divas reizes gadā – pavasarī un ziemā. Aptaujas rezultāti atspoguļo datus par respondentu apmierinātību ar akciju kopumā, ar tās ietvaros rīkotajām aktivitātēm un organizācijas veidu, kā arī jauniešu dzīves mērķiem un vēlamajiem sasniegumiem. Rezultāti ir apkopoti no visām 27 aptaujas anketām, kas tika izdalītas Cēsu audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem. Kopumā vērtējot respondentu interesi par akcijas norisi, var secināt, ka respondenti, kuri ir piedalījušies akcijā, to vērtē pozitīvi, norādot, ka tā ļoti patikusi. Kā liecina aptaujas rezultāti, respondenti gribētu, lai šī akcija notiek vēl biežāk - 4 reizes gadā vai pat biežāk. Kā lielāko ieguvumu no piedalīšanās akcijā respondenti norāda iegūtās zināšanas un prasmes, kā arī labi pavadītu laiku. Attiecībā uz tālākiem dzīves mērķiem pēc atbrīvošanas no audzināšanas iestādes lielākā daļa respondentu norāda, ka vēlas tupināt iegūt izglītību, nedaudz mazāk – vēlas sākt strādāt vai uzsākt savu biznesu, kā arī izveidot ģimeni.

Dienesta īstenotie projekti

Projekts Nr.LV08/1 „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)”

2014.gadā turpinājās 2013.gada jūnijā uzsāktā Tieslietu ministrijas un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētās programmas „Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma” Dienesta projekta Nr.LV08/1 „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)” (turpmāk – projekts) īstenošana.

Projekta uzdevumi un mērķi:

- 1) Ieviest elektroniskās uzraudzības sistēmu, kas dotu iespēju ieslodzītajiem, kuri atbilst esošās likumdošanas prasībām un piekrīt elektroniskās uzraudzības piemērošanai, izciest sodu brīvībā.
- 2) Izstrādāt un ieviest resocializācijas sistēmu jauniešiem vecumgrupā no 14-25 gadiem pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas.
- 3) Uzlabot zināšanas un kapacitāti probācijas un ieslodzījuma vietu speciālistiem.

Projekts paredz aktivitātes divos paralēlos un savstarpēji saturiski saistītos darbības virzienos: esošās resocializācijas sistēmas tālāka attīstība un brīvības atņemšanas sodam alternatīvu risinājumu ieviešana.

Projektā plānotie un īstenotie pasākumi ietverti četrās galvenajās aktivitātēs:

- 1) Jaunas alternatīvas ieslodzījumam izstrāde;
- 2) tehniskie risinājumi elektroniskās uzraudzības ieviešanai;
- 3) resocializācijas sistēmas pilnveide;
- 4) probācijas un ieslodzījuma vietu speciālistu kapacitātes celšana.

Projekts tiek īstenots sadarbībā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldi, Tiesu administrāciju, Oslo probācijas dienestu, Īlas cietumu, Igaunijas Tieslietu ministriju un Eiropas Probācijas konfederāciju.

Projekta plānotie rezultāti:

- 1) Ieslodzījuma alternatīvas tiek plašāk piemērotas un samazinās cietumos ieslodzīto personu skaits;
- 2) uzlabojušās ieslodzīto, cietumu un probācijas darbinieku profesionālās kompetences;
- 3) uzlabojusies sadarbība starp Dienestu un sadarbības partneriem no Norvēģijas.

Projekta norises laiks ir no 2013.gada jūnija līdz 2016.gada aprīlim un šajā laika periodā paredzēts apgūt 2 650 428 eiro. Projekta īstenošanai saņemts atbalsts no Norvēģijas ar Norvēģijas finanšu instrumentu palīdzību. Norvēģijas finanšu instrumenta finansējums ir 85% un valsts budžeta līdzfinansējums ir 15%.

2014.gads projekta aktivitātes „Jaunas alternatīvas ieslodzījumam izstrāde” ietvaros

Organizētas divas Norvēģijas probācijas dienesta pārstāvju vizītes un sešas Igaunijas Tieslietu ministrijas un probācijas dienesta pārstāvju vizītes, kuru laikā ārvalstu kolēģi informēja Dienesta darbiniekus, kā arī Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas pārstāvjus par elektroniskās uzraudzības īstenošanu Igaunijā un Norvēģijā. Latvijā tika organizētas 6 reģionālās diskusijas krimināltiesību speciālistiem par elektroniskās uzraudzības ieviešanu.

2014.gadā turpinājās darbs četrus projekta īstenoto pētījumu ietvaros – pētījums par Riska un vajadzību novērtējuma instrumenta efektivitāti un trīs probācijas programmu efektivitāti.

2014.gads projekta aktivitātes „Tehniskie risinājumi elektroniskās uzraudzības ieviešanai” ietvaros

- Sagatavots un izsludināts elektroniskās uzraudzības iepirkums (sagatavota tehniskā specifikācija, sniegtas atbildes pretendentiem, sagatavotas atbildes uz sūdzībām, izvērtēti tehniskie piedāvājumi, apkopoti iepirkuma rezultāti);

- sagatavots servera iepirkuma elektroniskās uzraudzības vajadzībām priekšmeta apraksts;
- uzstādīta, izpētīta un atsevišķosursos praktiski pielietota e-apmācību sistēma *Moodle*;
- sniegts atbalsts likumdošanas normu izstrādāšanai elektroniskās uzraudzības jomā;
- apzināti elektroniskās uzraudzības ieviešanas aktivitātes īstenošanas iespējamie riski.

Probācijas klientu elektronisko uzraudzību plānots uzsākt 2015.gada 1.jūlijā.

2014.gadā Dienesta un ieslodzījuma vietu speciālistu profesionālās kapacitātes stiprināšanas un resocializācijas sistēmas pilnveides ietvaros personālam tika nodrošinātas šādas apmācības:

- 13 mācību semināri;
- 6 konsultatīvās padomes sēdes par elektroniskās uzraudzības ieviešanu:
Laika posmā no 19.09.2014. līdz 28.11.2014. norisinājās elektroniskās uzraudzības ieviešanai Latvijā veltīts sešu reģionālo konsultatīvo padomju sanāksmju cikls. Šajās sanāksmēs Dienesta sadarbības partneri kriminālsodu īstenošanā (tiesu, prokuratūru, pašvaldību un policijas pārstāvji) tika informēti par aktuālajām izmaiņām normatīvajos aktos, kā arī pašreizējām kriminālsodu politikas vadlīnijām. Dialogā starp Dienestu un citām valsts un pašvaldību institūcijām tika pārrunāti sadarbībai svarīgie jautājumi un elektroniskās uzraudzības piemērošanas un īstenošanas perspektīvas;
- 16 kolēģu konsultācijas, kuru ietvaros tika apmācīti 39 mentori uzraudzības īstenošanas jomā.

Viens no veidiem, kā celt darbinieku profesionālo kompetenci, ir dalība starptautiskajās konferencēs un pieredzes apmaiņas vizītes, kas dod iespēju iepazīties ar aktuālo informāciju starptautiskā mērogā un pilnveidot Dienesta darbību atbilstoši mūsdienu tendencēm kriminālās justīcijas jomā. 2014.gadā Dienesta pārstāvji apmeklēja 16 starptautiskās konferences un seminārus.

Izstrādāt un ieviest resocializācijas sistēmu jauniešiem vecumgrupā no 14 līdz 25 gadiem pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas plānots 2015.gadā.

Projekts “CIRCLES4EU”

Eiropas Komisijas īpašās programmas Daphne III 2011-2012 (EU Specific Programme Daphne III 2011-2012) projekts „Apļi Eiropai” (CIRCLES4EU) (turpmāk – projekts) tika īstenots no 2013.gada 15.janvāra līdz 2014.gada 31.decembrim. Projekta kopējais budžets: 851 092 EUR, Dienesta līdzfinansējums - 45 266 EUR. Projekta vadošais partneris: Avansas Universitāte (Nīderlande) un CEP (the European Network for Probation).

Projekta ietvaros tika plānotas vairākas aktivitātes, kas saistītas ar „Atbildīguma un atbalsta apļu” metodes izmantošanu un iegūtās pieredzes no Rietumeiropas (Nīderlande, Beļģija, Lielbritānija) izplatīšanu Dienvidēiropā (Spānija (Katalonija)) un Austrumeiropā (Latvija, Bulgārija).

Projekta īstenošanā bija iesaistītas 17 dažādas institūcijas un organizācijas, kas kopumā pārstāvēja deviņas Eiropas Savienības dalībvalstis – Beļģiju, Bulgāriju, Franciju, Īriju, Latviju, Angliju un Velsu, Nīderlandi, Spāniju (Kataloniju), Ungāriju un Čehiju. „Atbildīguma un atbalsta apļu” metodi pirmo reizi sāka praktizēt 1994.gadā Kanādā un šobrīd tā pilnvērtīgi ir ieviesta arī vairākās Eiropas Savienības valstīs – Anglijā un Velsā, Nīderlandē un Beļģijā.

Apļi atbalstam un atbildīgumam (turpmāk Apļi vai AAA) ir pragmatiska, ētiska un efektīva pieeja dzimumnoziedznieku reintegrācijai sabiedrībā. Šī pieeja aptver gan rūpes par sabiedrības drošību un cietušo aizsardzību, gan atzīst un nodrošina likumpārkāpēja pamata tiesības un vajadzības, sniedzot atbalstu un veicinot likumpārkāpēja atbildīgumu. AAA nozīmē kopienas iesaistīšanu sabiedrības drošības veicināšanā – brīvprātīgie veido apli, kura centrā ir dzimumnoziegumu/us izdarījusi persona, kas atgriežas sabiedrībā un kuras apdraudējums sabiedrībai ir potenciāli augsts. Brīvprātīgie un likumpārkāpējs, kas tiek saukts par „galveno dalībnieku”, kopā veido „iekšējo apli”. „Iekšējais aplis” sadarbojas ar ārējo apli, kas sastāv no piesaistītajiem profesionāļiem, kuri pārstāv tās institūcijas, kuras ir ieinteresētas noziedznieka reintegrācijā vai var šo procesu veicināt.

Latviju projekta īstenošanā pārstāvēja trīs institūcijas – Dienests, Latvijas Universitāte un Ieslodzījuma vietu pārvalde.

Projekta ietvaros Latvijā Dienesta paspārnē tika izveidoti trīs Aplī. Tika iesaistīti 16 brīvprātīgie, kuri pārstāv dažādas jomas un ir ar dažādu iepriekšējo pieredzi brīvprātīgo darbā. Brīvprātīgajiem tika nodrošinātas apmācības, kuras īstenoja projekta komanda. 2014.gadā projekta koordinatori piedalījās vairākās apmācībās, kuras sniedza padziļinātas zināšanas riska-vajadzību instrumenta izmantošanā, paša apla procesu vadīšanā un darbā ar brīvprātīgajiem, lai varētu vadīt kandidātu atlasīto aplim gan projekta īstenošanas laikā, gan tad, kad šī prakse tiks uzsākta Dienestā, kā arī lai varētu sekmīgi piesaistīt un apmācīt brīvprātīgos. Projekta īstenošanas gaitā ar visiem brīvprātīgajiem tika uzturēta aktīva saikne un sniegtas konsultācijas gadījumos, kad tas bija nepieciešams. Tika izveidoti kontakti ārējā apla piesaistīšanai un apzinātas institūcijas, kuras var iesaistīties ārējā apla darbībā arī nākotnē. Projekts noslēdzās ar plašu starptautisku konferenci labās prakses apkopšanai, kurā piedalījās pārstāvji no Dienesta un dalījās pieredzē par aplu prakses ieviešanu Latvijā.

Plānots, ka Dienests šo praksi nākotnē turpinās, balstoties uz projekta laikā iegūtajām atziņām, sagatavoto koordinātoru un arī brīvprātīgo resursiem, tādējādi nodrošinot sabiedrības iesaisti noziedzīgos nodarījumu izdarītāju personu reintegrācijā. Aplu pieeja balstās taisnīguma atjaunošanas principos, kur sabiedrībai ir piešķirta aktīva loma nozieguma radīto sekunovēršanā un sabiedrības drošības veicināšanā, kurā aktīvi iesaistās arī Dienests.

Projekts „Atbalsts Moldovas probācijas sistēmas kapacitātes stiprināšanai”

No 2014.gada 23.aprīļa līdz 2014.gada 5.decembrim Dienests īstenoja projektu “Atbalsts Moldovas probācijas sistēmas kapacitātes stiprināšanai”. Projekta mērķis – Dienesta ekspertu zināšanu nodošana un pieredzes apmaiņas nodrošināšana Moldovas Republikas probācijas dienesta amatpersonām – tika sasniegts. Projekta ietvaros Dienesta eksperti dalījās ar zināšanām un pieredzi piespiedu darba izpildes organizēšanā un izvērtēšanas ziņojumu sagatavošanā, izstrādāja rekomendācijas izvērtēšanas ziņojuma sagatavošanai un piespiedu darba izpildes organizēšanas funkciju turpmākai attīstībai Moldovas probācijas dienestā.

Plašāka informācija par Dienesta īstenotajiem projektiem pieejama Dienesta interneta vietnē www.probacija.lv.

Pārskats par Dienesta vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai

Kvalitātes vadības sistēma

2014.gada 14.februārī tika noslēgts pakalpojuma līgums ar SIA „EBASOC VERISERT” par vadības sistēmas (standarts LVS EN ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008)) novērtēšanu, resertifikāciju un uzraudzību. Pēc SIA „EBASOC VERISERT” veiktā audita Dienesta kvalitātes vadības sistēma atzīta par atbilstošu vadības sistēmas standarta LVS EN ISO 9001:2009 (ISO 9001:2008) prasībām, par ko izdots sertifikāts, kas apliecina resertifikāciju uz trim gadiem no 05.05.2014. līdz 04.05.2017.

2014.gadā Dienestā notika arī Tieslietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas iekšējais audits. Audita rezultātā tika secināts, ka Dienesta noteiktā iekšējā kontrole attiecībā uz kvalitātes vadības sistēmas (turpmāk – KVS) iekšējo auditu plānošanu un ziņošanu par KVS darbību Dienesta vadībai, kontrole attiecībā uz Dienesta problēmu ziņojumu, iekšējo un ārējo klientu prasību izmaiņu un atsauksmju, informācijas par klientu apmierinātību apkopšanu un analīzi Dienestā darbojas un ir pilnīga, kas ir liecība par klientorientētu darbu. Iekšējā kontrole attiecībā uz izziņošanu par KVS darbību Dienesta vadībai darbojas, ir efektīva un pilnīga. Turpmāka pilnveidošana nepieciešama auditos konstatēto neatbilstību un korektīvo darbību reģistros, kā arī jāpilnveido iekšējās kontroles attiecībā uz Dienesta KVS iekšējo auditu rezultātu apkopšanu un uzraudzību. 2014.gadā notikuši 36 procesu auditi, auditētas 11 Dienesta teritoriālās struktūrvienības un 4 Centrālā aparāta nodaļas.

Dienesta personāls

Vidējais 2014.gadā faktiskais nodarbināto skaits Dienestā bija 378 darbinieki, kas ir optimāls skaits, lai Dienests kvalitatīvi veiktu tam noteiktās funkcijas.

Vecuma grupa	Sievietes	Vīrieši	Kopā
Līdz 29 gadiem	41	11	52
30-39 gadi	99	21	120
40-49 gadi	93	16	109
50-59 gadi	74	12	86
60 un vairāk gadi	10	1	11
Kopā:	317	61	378

13. tabula Personāla iedalījums pēc dzimuma un vecuma

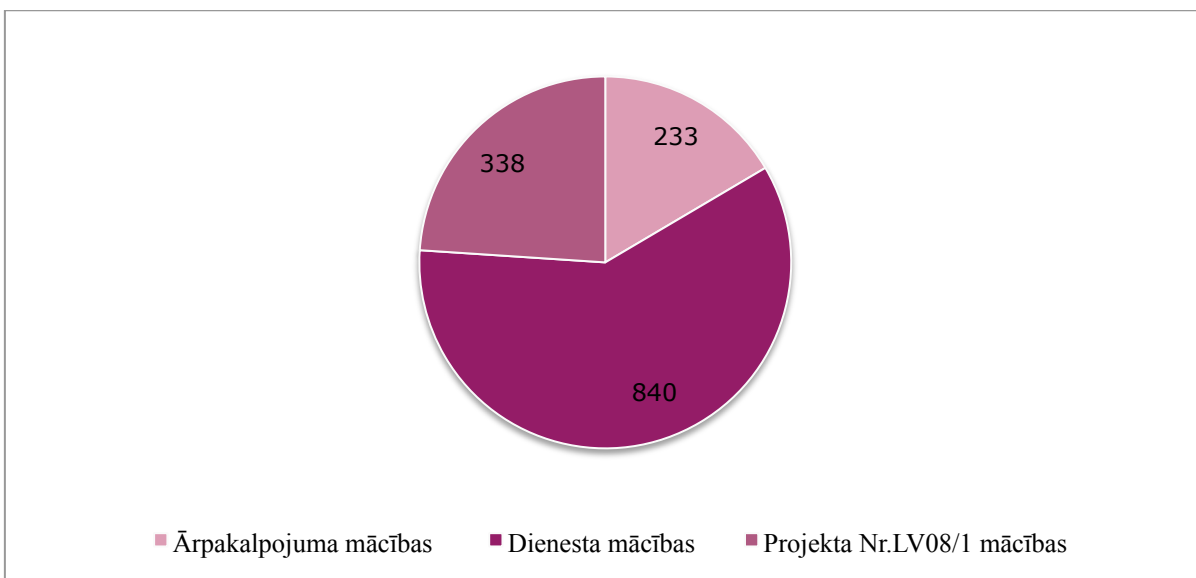
Personāla iedalījums pēc amata grupām:	Skaits
Augstākā līmeņa vadītāji	3
Vidējā līmeņa vadītāji	39
Zemākā līmeņa vadītāji	10
Politikas ieviesēji	285
Atbalsta funkciju veicēji	41

14. tabula Personāla iedalījums pēc amata grupām

Izglītības līmenis	Skaits
Nodarbinātie ar vidējo izglītību:	11
Nodarbinātie ar augstāko izglītību:	369
t.sk. pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība:	4
t.sk. akadēmiskā vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība:	334
no tiem - bakalaurs (akadēmiskais grāds)	117
no tiem - bakalaurs (profesionālais grāds)	68
no tiem - maģistrs (akadēmiskais grāds)	51
no tiem - maģistrs (profesionālais grāds)	97
t.sk. doktors (zinātniskais grāds)	1
Izglītību skaits	
nodarbinātie ar 1 augstāko izglītību	208
nodarbinātie ar 2 augstākajām izglītībām	129
nodarbinātie ar 3 augstākajām izglītībām	28
nodarbinātie ar 4 augstākajām izglītībām	3
nodarbinātie ar 6 augstākajām izglītībām	1

15. tabula Personāla iedalījums pēc izglītības

2014.gadā notika aktīva Dienestā nodarbināto profesionālās kvalifikācijas pilnveide. 2014.gadā kopā notikuši 163 mācību pasākumi, 48 no tiem ir Dienesta organizēti pasākumi, 26 Dienesta īstenotā projekta Nr.LV08/1 „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)” organizēti pasākumi un 89 ārpalpojuma mācību pasākumi. Kopā 163 mācību pasākumos piedalījušies 362 nodarbinātie.

13. attēls. Kopējais mācību dalībnieku skaits pēc mācību organizētāja

Personāla kustības raksturojums

2014.gadā Dienesta personāla rotācijas koeficients bija 0,21 (21%), Salīdzinot ar 2013.gadu, personāla rotācijas koeficients ir samazinājies par 0,05 (5%), kas vērtējams pozitīvi, jo 2014.gadā personāla rotācijas koeficients ir zemākais pēdējo piecu gadu laikā. 2014.gadā tika izsludināti 45 konkursi, no tiem – 13 amati uz noteiktu laiku, 32 – uz nenoteiktu laiku. 38 konkursi noslēdzās ar jaunu nodarbināto pieņemšanu darbā/iecelšanu amatā. Salīdzinot ar 2013.gadu, personāla atjaunošanās koeficients 2014.gadā bija palicis nemainīgs – 0,12 (12%), savukārt personāla aiziešanas koeficients bija 0,09 (9%), kas ir labākais rādītājs pēdējo piecu gadu laikā un liecina par Dienestu kā stabilu darba devēju.

2014.gadā personāla atjaunošanās notika straujāk par personāla aiziešanu. Šāds rādītājs pēdējoreiz Dienestā bija 2010.gadā. Ņemot vērā to, ka vidējais Dienesta nodarbinātā darba stāžs ir 6-9 gadi, tas liecina par Dienestu kā darba devēja konkurētspēju ar citiem darba devējiem darba tirgū, profesionālu kolektīvu un atbilstošiem darbinieku noturēšanas pasākumiem – amata pienākumu veikšanai atbilstoša darba vide, motivējošs atalgojums, kvalifikācijas paaugstināšanas un profesionālās pilnveides iespējas, karjeras izaugsmes iespējas, kā arī veiksmīgu personāla piesaisti un atbilstošu darbinieku atlasu.

Rādītājs	
Vidējais 2014.gadā faktiskais nodarbināto skaits	378
Personāla atjaunošanās koeficients	0,12
Personāla aiziešanas koeficients	0,09
Personāla rotācijas koeficients	0,21
*Personāla atjaunošanās koeficients = pieņemto personu skaits/ nodarbināto vidējais skaits nodarbināto vidējais skaits	
** Personāla aiziešanas koeficients = atbrīvoto personu skaits/ nodarbināto vidējais skaits nodarbināto vidējais skaits	
*** Personāla rotācijas koeficients = (pieņemto skaits+atbrīvoto skaits)/ nodarbināto vidējais skaits	

16. tabula Personāla mainība Dienestā

Pētot darbinieku mainības rādītājus pa reģioniem, lielākā nodarbināto mainība 2014.gadā notikusi Rīgas reģionā esošajās Dienesta struktūrvienībās – gada laikā pieņemti 35 un atbrīvoti 25 nodarbinātie, kas skaidrojams ar lielākām darba un karjeras iespējām galvaspilsētā un tās apkārtnē. Latgales reģionā pieņemti 2 un atbrīvoti 5 nodarbinātie, Vidzemes reģionā pieņemti 3 un atbrīvoti 3 nodarbinātie, Kurzemes reģionā pieņemti 3 un atbrīvoti 2 nodarbinātie. Viszemākā nodarbināto mainība 2014.gadā bijusi Zemgales reģionā – pieņemti 2 un atbrīvoti 2 nodarbinātie.

Iedalījums pēc amata grupām:	Atbrīvotie	Pieņemtie
Vidējā līmeņa vadītāji	1	0
Zemākā līmeņa vadītāji	1	0
Politikas ieviesēji	28	36
Atbalsta funkciju veicēji	7	9
Kopā 2014.gadā:	37	45

17. tabula Personāla iedalījums amata grupām

Iedalījums pēc atbrīvošanas pamatojuma:	
Pēc paša vēlēšanās	23
Savstarpēja vienošanās	6
Sakarā ar termiņa izbeigšanos	4
Ierēdņa nāve	2
Sakarā ar pārbaudes neizturēšanu	1
Valsts noteiktā pensijas vecuma sasniegšana	1

13. tabula Personāla iedalījums pēc atbrīvošanas pamatojuma

Personāla novērtēšana

2014.gadā Valsts informācijas sistēmā „Novērtēšanas elektroniskās veidlapas informācijas sistēma” novērtēti 380 Dienesta nodarbinātie. 10% (37) nodarbināto darba izpilde pārsniedz prasības visā novērtēšanas periodā (vērtējums „Teicami”), 59% (224) nodarbināto darba izpilde pārsniedz prasības atsevišķos novērtēšanas perioda posmos vai atsevišķos darba izpildes kritērija aspektos (vērtējums „Ļoti labi”), 28% (108) nodarbināto darba izpilde pilnībā atbilst prasībām visā novērtēšanas periodā (vērtējums „Labi”), 2% (9) nodarbināto darba izpilde neatbilst daļai prasību visā novērtēšanas periodā (vērtējums „Jāpilnveido”), 1% (2) nodarbināto darba izpilde neatbilst lielākajai daļai prasību visā novērtēšanas periodā (vērtējums „Neapmierinoši”).

Dienesta komunikācija ar sabiedrību

Dienesta komunikācija

2014.gada 1.aprīlī Dienestā darbu uzsāka Sabiedrisko attiecību vadītājs. Pakāpeniski noritēja darbs pie Dienesta sabiedrisko attiecību uzdevumu izpildes sakārtošanas. Tika atjaunota informācija www.probacija.lv, intranet.probacija.lv, kā arī uzsākta regulāra komunikācija ar Dienesta sociālā tīkla Twitter konta @probacija starpniecību. 2014.gada 1.jūlijā pirmo reizi Dienesta pastāvēšanas laikā tika izstrādāta un apstiprināta Dienesta komunikācijas stratēģija. 2014.gadā Dienesta komunikācijas stratēģija un komunikācijas plāns kļuva par ietvaru Dienesta ārējai un iekšējai komunikācijai.

2014.gadā Dienestā tika organizētas divas preses konferences par elektroniskās uzraudzības sistēmas ieviešanu Latvijā un pētījumu „Recidīva rādītāji personām, kas notiesātas par dzimumnozieguma izdarīšanu” rezultātiem. Pārskata gadā Dienests publicēja 34 preses relīzes/ziņas par aktualitātēm. No 2014.gada 1.jūlija līdz 31.decembrim VPD piedalījās vairāk kā 276 uzskaitīto ziņu materiālu/sižetu veidošanā, kas saistīti ar probācijas jomu un sabiedrības drošību plašākā izpratnē, kopumā sasniedzot 18,2 miljonus plašu auditoriju.

Sasniedzot 30% no visām publikācijām par VPD 2014.gadā, pieminētākā tēma Dienesta komunikācijā bija uzraudzības funkcija. Tas skaidrojams ar elektroniskās uzraudzības sistēmas ieviešanu Latvijā, kas izraisīja lielu masu mediju interesi. Šai tēmai mediji pievērsa lielu uzmanību visa gada garumā. Publikāciju īpatsvars par pārējām Dienesta funkcijām bija 34%. Šo publikāciju daļu veidoja galvenokārt ziņas par pētījuma „Recidīva rādītāji personām, kas notiesātas par dzimumnozieguma

izdarīšanu” rezultātiem, informācija par piespiedu darbu funkciju un par dzimumnoziegumiem notiesāto personu sociālās uzvedības korekciju.

25% no publikācijām veidoja Dienesta vadošo runas personu un citu ekspertu komentāri par sabiedrības drošības aktualitātēm. Pieminētākais Dienesta pārstāvis 2014.gadā bija M. Papsujevičs. Viņš sniedzis komentāru/viedokli 50 publikācijās.

Publikāciju apkopojumu par laika periodu no 2014.gada 1.jūlija līdz 2014.gada 31.decembrim Dienests veica ar BNS mediju monitoringa rīku.

2014.gadā Dienesta ārējā komunikācijā tika izmantota arī Dienesta mājas lapa www.probacija.lv un oficiālais sociālo tīklu Twitter konts @probacija. Dienesta mājas lapā galvenokārt tika publicētas ziņas par aktualitātēm Dienesta darbā, kā arī regulāri tika atjaunota informācija par projektiem, personālu u.c. Dienesta Twitter kontā tika atsākta komunikācija. Ar Dienesta Twitter kontu pamatā tika ziņots par aktualitātēm VPD ikdienas darbā gan Latvijā, gan starptautiski.

2014.gada otrā pusgadā Dienesta ārējā komunikācija bija efektīva, jo tika veidota saskaņā ar stratēģijā izvirzītajiem mērķiem, kā arī tika sasniegta 18,2 miljonus plaša auditorija, kas nozīmē, ka katrs sociāli un ekonomiski aktīvs Latvijas iedzīvotājs par Dienesta aktualitātēm uzzināja vismaz 9 reizes. Vērtējot masu mediju publikācijas par Dienestu, var secināt, ka tās ir bijušas par aktualitātēm Dienestā un vērtējumā neitrālas. Negatīvu publikāciju 2014.gadā par Dienestu nav bijis.

Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Lai informētu sabiedrību par Dienesta darbību, 2014.gadā Dienestā tika organizētas divas preses konferences par elektroniskās uzraudzības sistēmas ieviešanu Latvijā un pētījumu „Recidīva rādītāji personām, kas notiesātas par dzimumnozieguma izdarīšanu” rezultātiem. Pārskata gadā VPD publicēja 34 preses relīzes/ziņas par aktualitātēm. No 2014.gada 1.jūlija līdz 31.decembrim Dienests piedalījās vairāk kā 276 uzskaitīto ziņu materiālu/sižetu veidošanā, kas saistīti ar probācijas jomu un sabiedrības drošību plašākā izpratnē, kopumā sasniedzot 18,2 miljonus plašu auditoriju.

Papildus tradicionālajai komunikācijai, 19. un 20. reizi Dienests rīkoja akciju „Cilvēks cilvēkam” Cēsu Audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem, kuras ietvaros Dienesta darbinieki un brīvprātīgie rīkoja komandas veidošanas aktivitātes un meistarklases ar māksliniekiem. Šogad akcijās piedalījās mūziķis Gacho, bungu perkusionists Einārs Latiševs un mūziķis Ozols. Kopā ar māksliniekiem jauniešiem bija iespēja iepazīt gan dažādu sitamo mūzikas instrumentu spēli, gan repu, gan apģērbu apdruku sietspiedes tehnikā.

Popularizējot savu tēlu, darbības jomu un vērtības, kas veido Dienestu, 2014.gadā Dienests piedalījās arī karjeras izglītības programmā „Ēnu diena”, akcijā „Lielā talka”, akcijā „Uz savu skolu”, un akcijā „Atvērto durvju diena”.

2015.gadā plānotie pasākumi

Izvirzītie uzdevumi

- Turpināt pilnveidot Dienesta funkciju tiesisko regulējumu un nodrošināt funkciju izpildes kvalitāti atbilstoši tiesību aktu prasībām un kvalitātes vadības sistēmā noteiktajiem mērķiem un rādītājiem.
- Paaugstināt Dienesta administratīvo kapacitāti un ierēdņu profesionālās darbības kvalitāti, t.sk. turpinot darbinieku profesionālās noturības plānā noteiktos pasākumus.
- Veicināt sabiedrības iesaistīšanu Dienesta funkciju īstenošanā.
- Veicināt efektīvu lēmumu pieņemšanu probācijas klientu uzraudzībā, balstoties uz klientam noteikto recidīva riska līmeni un identificētajām kriminogēnajām vajadzībām.
- Attīstīt jaunas darba metodes recidīva mazināšanā, t.sk. īstenot Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansēto projektu „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)”.
- Attīstīt un nostiprināt praksē starpinstitucionālās sadarbības modeli darbā ar probācijas klientiem, kuri ir izdarījuši noziedzīgu nodarījumu pret personas dzimumneaizskaramību un tikumību.

Plānotie pētījumi un sadarbības projekti

2015.gadā Dienests turpinās īstenot Tieslietu ministrijas un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētās programmas „Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma” Dienesta projektu Nr.LV08/1 „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskajai uzraudzībai)”.

Dienesta Mācību un pētījumu nodaļas pētnieki 2015.gadā veiks pētījumu “Darbinieku profesionālā noturība un labizjūta Valsts probācijas dienestā”.

Vairāk informācijas par Dienesta īstenotajiem projektiem www.probacija.lv